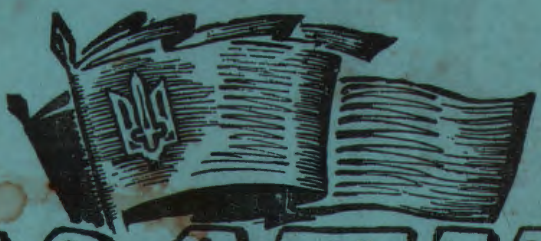

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ОРГАН ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДУМКИ

INDEPENDENT UKRAINE

ЗМІСТ

Олекса Стефанович: Свято перемоги - - 1

Гліб Східний: Між живими і мертвими - 1

З. Книш: За духа офензиви в українській політиці - - - - - - - 5

Д. Квітка: Передумови тривкого ладу і миру - - - - - - - 8

Д-р І. Олексишин: Українські етнографічні землі - - - - - - - - 14

М. Барвінський: Совєтська економіка в третім році п'ятирічки 17

Інж. С. Процюк: Головні проблеми сільського господарства України в майбутньому - - - - 20

Огляд книжок - - - - - - - - - - - - - - - - - - - 21

З ножицями по пресі - - - - - - - - - - - - - - - 24

Пером і шпадою - - - - - - - - - - - - - - - - - 29

Постанови XV-го З'їзду ОДВУ - - - - - - - - 31

Винипег

Шикаго

РІК II. ЖОВТЕНЬ, 1949. Ч. 10 (21).

diasporiana.org.ua

Дарунок Оттавського відділу Канадського Товариства Приятелів України

УКРАЇНЦІ КАНАДИ ТВОРЯТЬ ЗАПІЛЛЯ ВОЮЮЧІЙ УКРАЇНІ

Національно свідомі українці Канади болюють над нещастям своєї Батьківщини-України. Більшість із них тільки тому покинули Рідні Землі, що не могли там прожити під тиском ворога. Вони мусіли шукати захисту поза межами батьківщини. Оці національно свідомі люди створили ще в 1935 році окрему організацію для несення помочі воюючій Україні. Ця організація носить назву УВФ — Український Визвольний Фонд. Ціллю організації є помогти Україні вирватись із неволі та стати повноправним господарем на своїй прадідній землі. Організація діє безперервно досі і буде діяти доти, аж Україна не звільниться з московського ярма.

Організація має своїх членів. Членом УВФ може стати кожний національно свідомий українець, який зобов'яжеться складати на поміч воюючій Україні по одному центові денно. Даток невеличкий і кожний може дозволити собі на такий видаток. Один цент не заважить на нічийому бюджеті, а всі центи разом взяті за рік дають великі суми гроша. Коли б так кожний національно свідомий українець Канади став членом УВФ, Україна мала б сьогодні великі суми гроша на ведення визвольної війни.

Крайовий Комітет УВФ координує акцію збірок на Український Визвольний Фонд. Всі збірки йдуть до цілі через КК УВФ. Це робиться тому, щоб із збірками не робились надуживання і щоб зібрані гроші попадали туди, куди слід.

Всі, що прочитаєте написане, передумайте, чи можете Ви уділити зі своїх грошей лише один цент денно на поміч воюючій Україні. Один цент не обтяжить Вашого бюджету. Лише одним центом денно Ви помагаєте, щоб в Україні панували українці, а не їх ворог, Москва.

Як рішитесь стати членом УВФ і жертвувати денно один цент на поміч воюючій Україні, звернiться за інформаціями на нижче подану адресу. КК УВФ скаже всім, як організувати акцію на місцях так, щоб охопити акцію помочі воюючій Україні всіх національно свідомих українців.

Пишіть на таку адресу:

CENTRAL COMMITTEE PENNY FUND
P. O. Box 3093
Winnipeg, Manitoba.

НА ПРЕСОВИЙ "С. У." ЗЛОЖИЛИ:

По **$25.00:** Відділ 14 ОДВУ Детройт, Відділ 2 ОДВУ Шикаго.
$23.00: Відділ 8 ОДВУ, Клівленд.
$15.00: Золотий Хрест, Гемтремк.
По **$10.00:** Відділ 4 ОДВУ Гемтремк, Відділ ОДВУ Ню-Йорк, Микола Ґорин Детройт.
По **$5.00:** Золотий Хрест, Клівленд, Катерина Попович, Клівленд, Максим Оленич, Джонставн.
$3.00: М. Шишак.
$2.50: Е. Семеґен, Детройт.
По $1.00: А. Статник, А. Яремко, Філяделфія.
$0.75 М. Левицький, Клівленд.
По **$0.50** Е. Павліш, Шикаго, С. Маланчук.

Жертводавцям щире українське Спасибі!
АДМІНІСТРАЦІЯ "САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ"

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ОРГАН ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ ДУМКИ

Містить статті з ділянок політики, культури й суспільного життя.

Видавець: УКРАЇНСЬКА НЕЗАЛЕЖНА ВИДАВНИЧА СПІЛКА у Виннипеґу, Ман.

Адреса Редакції та Адміністрації:
"The Independent Ukraine"
P.O. Box 387
Winnipeg, Man., Canada.

Представництва "Самостійної України"
на З'єдинені Держави Америки:
Mr. STEPHEN KOSHUBA
644 Como Blvd.
St. Paul 3, Minnesota, USA.

на Південну Америку:
"Peremoha" Bookstore,
25 de Mayo 479 (14)
Buenos Aires Argentina

на Італію й Близький Схід:
Dr. W. Fedoronchuk,
Via Nemorense 100, int. 22
Roma, Italia

на Велику Британію:
W. S. Shewchuk,
123 Notting Hill Gate London, W. II.

на Францію:
Mr. A. Domaracky
c/o La Parole Ukrainienne
3. rue du Sadot Paris VI.

Заступництво на Порт Колборн, Велланд і Кровленд в Онтаріо має:
M. Czuhrynsky
76 Colborne St. Port Colborne, Ont.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Редакція застерігає собі право скорочувати рукописи. Рукописи на бажання повертаються.

Передруки з "Самостійної України" дозволені за поданням джерела.

Ціна одного примірника 25 центів. В інших державах в перечисленні на валюту даної держави. Книгарні, Товариства й окремі кольпортери одержують від 20 примірників — 20% знижки.

Передплата "Самостійної України" в ЗДА і Канаді виносить:
річно $2.50
піврічно $1.50
квартально $0.75
В. Британія й Австралія 24 шілінги.

INDEPENDENT UKRAINE

Articles published on political, cultural and social topics.
Edited by Editorial Committee
Published by
UKRAINIAN INDEPENDENT PUBLISHERS LTD.

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

РІК II. ЖОВТЕНЬ, 1949. Ч. 10 (21).

Олекса Стефанович

Свято перемоги

Доби сильної та великої
Піднесемо ми корогви.
Будь хвала тому рикові
Тому львиному — "йду на ви!"

Слава князеві недосягнена,
Що, як пард, ходив, був, як тур.
Слава часові, коли загнано
Руський цвях в царгородський мур.

Слава лицарям: над їх чолами
Нахилялась лише гроза,
Їм за пугари були шоломи,
Годував їх кінець списа.

Славмо княжу могутність лев'ячу
І козачу силу жаску.
Слава вічная Конашевичу
За похід його на Москву.

Слава гетьманові Хмельницькому:
Світлі звитяжства відав Хміль.
По поклону для нього низькому
Покладім од своїх земель.

А ще вклонімося Виговському:
Скільки часу не утекло б,
Злонапасникові московському
Не забути про Конотоп.

І вчорашнє своє спом'янемо, —
Це ж учора був час такий:
В стольний град шляхами багряними
Українські входять полки.

Здвиготіла гора Андрієва,
Клекотить Михаїлів град...
Слава дневі вступу до Києва,
Слава війську і граду стократ!

І вік-вічно будь прославлена, —
Божих воїв тобі салют, —
Замордована, закривавлена
Перемого Базару й Крут.

— — ● — —

ГЛІБ СХІДНИЙ

Між живими і мертвими

НОВЕЛЯ

— Що хочеш?

— Чому питаєш?

— Ну, бо жалісливо дивишся.

— Та-ак? — здивувалася, бо цього не відчувала. Дивилася в ту мить на раненого. Стояв біля вікна, сьогодні вперше звівся на ноги. Тихий і кволість у кожному русі. Ослабів.

— А ти ще маєш багато праці? — запитала його, а відповідь вже знала. Не диво — кожного дня та сама.

— Їду на станцію, ешелон ранених приходить, може й до вас щось капне. Привезу, побачимось. Ну, то добре, — руку витягнув з кишені, протягнув, і не чекаючи, змахнув недбало. Пішов. Дивилася вслід. Молодий був, а горбився і йшов ловагом, розхитуючись. Казала йому, а він:

— "Що ж, коли життя сидяче", — шофером був. Ні, не весь час, лише у війну. Бо так — студент. У якій ролі не доводиться виступати у війні?

Пішов. Чула ще голос, пізнала відразу, різкий такий і хриплий, лаявся з хлопчаками — "освоювали" авто.

Підійшла до того, що біля вікна. Білявий і був сивий. Уже місяць тут, а не могла до цього звикнути.

Уступився. Місце для неї. Стримала. Підійшла на хвилину. Хай укутається, щоб не захворів. Кивнув на двері.

— Брат, — сказав, і не встигла вона заперечити, як пояснив свій здогад: — Крутий.

— Промовчала. А він похопився, зрозумівши її мовчанку інакше: Може, образив, що про брата так. Знає: невдало сказав. Крутий, бо життя таке. Війна. "Ні, не брат, це — Гордій, мій хлопець", — хотіла сказати і не сказала. Чому? Чомусь.

— А ви студентка, — здогадливо звів на неї очі.

— Була.

— Я й думав, що раніше. Тепер більшість людей — бувші.

Думала: людина одужує — радости тоді в ній багато, більше, як сил, а він до здоров'я приходить, а сумний.

Веселіше промовила.

— Це й мене дівчата стрічають, хвалять-ся: одна на техніку, друга на медицину ходить і: — А ти куди ходиш? — А я їм: — До дентиста.

Розсміялась з власного дотепу. Сміх був молодий, як і її всі дев'ятнадцять років. Він підхопив і закашляв. Кашляв довго, кашляв цілим тілом, аж рум'янці виступили. Не для нього той сміх був, слабий ще. Картала себе в душі, що не доглянула. А вголос:

— Ви, як дитина. Хворий, — то лежіть. Ідіть до ліжка.

Виправдувався: потягнуло до вікна, весна.

— Ми й незнайомі. Мене — Олекса.

— Добре, вже добре. Що мене Лідія — знаєте, — а вираз лиця й уся постать говорили: — Теж знайшов час.

Ішов слухняний, як дитина, що провинилася й чекає на 'наслідки". Ослабів, помагала йому. "Боже. який худий" — і кинула до нього: — Кості, хоч грати, — і провела пальцем.

Ліг, вкрила й що вже, чим могла, а йому все було холодно. Жалівся — серце болить. Адреналін, — прийшла на згадку підслухана від лікаря назва. Коли б можна було лише назвами ліків вилікувати — лікувала б. Знала досить. Вже рік у шпиталі, бачила неодну смерть.

Чула: авто заїхало на подвір'я, хотіла вийти.

— Не йдіть, — попросив Олекса. — Мені легше, як ви є.

— Не йду вже. Та лежіть спокійно, що це ви? Спіть!

Олекса подякував і тоді відчула, що говорила різко.

— Ну, ну, — проказала хто-зна до чого, мов би цим хотіла зм'якшити свої слова.

Почула сигнал. Гордій чекав.

— Мене, як ранило, то лежав два дні сам один! Ну і вбиті ще. А тепер лякає самотність.

Гордій увійшов, не дочекавшись.

— Я тебе кликав. Бачу, бачу, не можеш. Їду знову, на кладовище. І додумався ж саме сьогодні вмерти. Вже аж завтра заїду.

Пішов.

Олекса знітився й зайорзався, спершу не зрозуміла чому, потім згадала слова Гордія. Який же він! Була ж не сама. Бо для неї ті слова звичайні. Звикла вже. Бо і що ж сказав? Але знала — любить її. Такий уже був, шорсткий, ні, не був, скоріше — таким став. Нелегко то цілий день ранених і трупів возити.

Олексу морозило, а тепер просив розкрити — було гаряче. Так просив, що ледве втихомирила.

Подруги розходилися, відсиджувати понад години тяжко. Молодість і тоді хочеться бути всюди, хай і блукання без цілі, тільки не бути прив'язаним до одного місця. Лишилася сама. Зближався вечір і знала: вже не піде додому. Довше посидить і тут заночує.

Темрява лякала Олексу, не помагали слова, кидався, а потім відкрилася рана й вона побігла за дижурним лікарем. Прийшов, був ще заспаний, оповів їй сон і тоді оглянув, швидко і нічого не питався.

— Більше оптимізму, самі себе лікуйте, — повторив звичайні свої слова. Говорив їх кожного дня, при кожному обході. Дивно, але його не любили хворі, тобто, ранені, може, не довіряли — був молодий, може, саме за ці слова. Хворий шукає опертя не в собі, а в комусь іншому, в лікареві найбільше. Бачила — Олекса потребує інших слів.

Ці думки мимохіть зринали в її голові і бентежили, була стомлена й хотіла тільки спочинку.

— Змініть перев'язку. І можете йти додому.

"Ну, нарешті, подумала — з полегшенням і... відмовилась іти додому. Чому? Сама не могла б відповісти.

Лікар ще присів і замість подяки оповів їй про зріст, неймовірний зріст цін. Час од часу звертався й до Олекси. Мовчала. Довго вже була серед хворих і приглядалася. Знала — цих слів не треба. Лікар для хворого мусить бути тільки лікарем.

І знову лишилася сама. Правда, були ще ранені. Це не рахується. Але цієї ночі аж занадто. Олекса маячив і вона ще раз змінила перев'язку, але побачила — без потреби, і так була добра. А тут почулися стогони з другої залі. Побігла туди, треба було покласти компрес, треба було зробити оклад з льоду — нераз була здана на саму себе.

Стомлена підійшла до Олекси. Він засипляв і відразу ж прокидався, не пізнавав її, стогнав і плакав. Доходив до притомности, просив записати адресу, говорив, що вмирає, це вже чує і вона хай його не потішає, і чекав на слова потіхи, і говорив, що не хоче вмирати, має лише двадцять і п'ять років, такий ще молодий, і все ще збирався жити, і ще ж не жив, і боявся вмирати.

Потішала його, була стомлена й к злість брала, що такий плаксій, бо б[illegible]а, як умирали. І без сліз, і без стогонів дей. І приго[illegible]ювала знову, і дивувалася — таке слабе.

Потім втих, але чи надовго — не знала й так на стільці заснула.

Збудилася.

Він хлипав і жалівся, що болить. Втішала його, була стомлена вкрай, зліпалися повіки, не вистачало слів, пригадувала слова

матері, що їх чула ще в дитинстві, як хворіла. Заспокоїлася. Притулився щокою до її руки.

— Як добре, — сказав. — Яка ви гарна, Лідіє, ви й не догадуєтеся.

"Як дитя. Йому на пестощі зібралося" — подумала, але злоби вже не було. Може, під впливом своїх слів лагідь відчула, та й була ж така, чи ж не говорив Гордій в ті перші дні, як пізналися? О, він тоді інший був, ніжніші слова казав. Чи ж не говорив він, що вона більше жінка, як дівчина? Тоді лиш розсміялася, тепер ці слова — як щось звичайне; а пройшло всього два роки. Олекса заснув. Ще переждала. Дивилася на нього — у сні був інакший. Очі замкнені і біль замкнений. Лице було кругле і худість губилася, ніжне, як у дівчини, і спокійне. Так і заснула. Ще пам'ятала: на годиннику вдарила четверта.

Ніжність, лагідь — це від кволости, це коли людина слаба. Так думала. Олекса набирав сил, рана загоїлася, одужав уже зовсім, а зухвала, бадьора сила не приходила. Думала: рана загоїлася, та лишила два сліди — в думках і на тілі. Чекала на зміну в ньому і все питала, чи не слабий ще.

— Але ж ні, зовсім здоровий. Не диво — час уже, ці п'ять днів лежав понад норму, адже я знаю, що ви записуєте, хто має вилежуватись.

І швиденько додавав:

— Це я жартую.

Гордія не було, мусів поїхати до сусіднього містечка й мав вернутися щойно за три дні.

Якось так сталося, що все була біля Олекси. Не любила довгих розмов. — З пустого в порожнє, — завжди казала. Маєш, що сказати — кажи, не маєш — мовчи. Не діти ж і слова не ляльки, ні гратися ними, ні пишатися. А Олекса говорив і говорив, і слухала його, і любила слухати. Що це було — спомини, розповідь, думки — та чи ж у назві суть? Слухала його і це не було призвичаєння за отих останніх п'ять днів, коли висиджувала біля нього. Тепер знала — це було загублене і конечне, а вона ж і не шукала.

Виходила до інших заль, верталася — він чекав, а вона теж поспішала, ішла до вікна. Вдень був теплий вітер і відчиняла вікно. Сиділи й говорили. Брав її за руку й провадив туди, де були долини запашних квітів, де слалися свіжі, проймаючі до тремтіння, пахощі. Він відкрив їй світ, а це ж не був незнаний світ, вона вже була там, тільки в неї десь серед низки днів загубився й спомин.

— Ах, так багато краси, так багато радости на землі, навіть коли постріли, бомби.

Вона не відважилася б кілька днів тому скрикнути від захоплення. — Дітвак, або сентиментальна гуска, — сказав би Гордій. А її дотеперішні дні? Це було якесь отупіння. Гордій і вона. Спершу — проблиски — чого? любови? — і чекання, тремтливе чекання того, що було в перші дні недоказане, а відчутне. І зненацька — звичка, будні, втома. Цього не помічала, хоч цими буднями вже жила. Пляни, мрії, перспективи — де там, де там! Говорив Олекса, був біля неї і цю образу до болю — аж губи закусила — відчула. Була ж молода, дев'ятнадцять весен.

— Ах, як багато квітів, які чудові й ніжні пелюстки!

Говорив про своє дитинство, все-все говорив, коли в ластовинні обличчя, бо — відстрашували надармо — ластів'ят видирав із гнізд, коли діставав прочухана, коли ходив до школи, а книжка під пахом.

Говорив і росли дні його життя, і йшла разом із ним туди, де спіткнуті об кулю падали люди. Спитала, чи йде на фронт. Так, іде на фронт, за місяць найдалі. Хоче? Ні, мусить.

— А чому це вас, Лідіє, цікавить?

— Бо і де ж вам до пострілів! Ви ніжний такий. Слабий.

— Я тільки так виглядаю. Я жилавий.

— Але ж не про це я. Слабий не виглядом, ні. Слабий тому, що не сильний, — і сама розсміялася з своєї логіки. Пояснила: — Хто сильний — той зухвалий, і, — шукала слова, відважилась, — і жорстокий. А ви ніжний і лагідний.

— Це ж неправда, Лідіє, неправда, — гаряче запротестував Олекса, — сила, здоров'я завжди проявляється в ніжності, як ви кажете, в лагідності. Завжди. Жорстокість є. Нема чого очей закривати й у теорії бавитись, жорстокість є. Але в цьому випадку, вона лише з потреби, ні, більше — з конечности.

Життя, як сад. Життя — океан розкошів, океан щастя. Життя — це...

— Гордій на вас чекає.

Стрепенулася з задуми. Це ж проходили хвилини, вони мовчали, а думали про те саме, бо верталися до розмови й розмова була спільна.

— Іду вже, іду, — відповіла подрузі.

— Що тобі? — зустріла зацікавлений погляд подруги. — Розхристана якась, і весела, і задумана. Олекса не спускав із неї очей і тоді притулилась до подруги й лунко поцілувала її.

— Щаслива я, — скорше собі, ніж їй сказала Лідія й розсміялася.

Гордій змерз. Грівся в коридорі, біля печі. Волосся спадало на чоло, може трохи вузьке й уперте. Поглянув на неї і вже більше не дивився, — погляд мав швидкий і гострий, хоч на обличчі млявість.

Розтирала йому пальці й приговорювала:

— Вітер — і вашим, і нашим. Вдень — весні, увечері — старому господареві.

Стрінула уважний погляд Гордія, але не змовкла, — боялася мовчанки. І хотіла, щоб Гордій оживився, розсміявся, звірився їй з своїми думками, плянами. Гордій мовчав і тоді вже згодилася в думці, щоб Гордій хай би хоч помітив це її бажання. Надармо. Гордій витягнув з кишені вчетверо згорнену газету, поволі розгорнув і читав. Бувало так часто, а тепер не стрималась.

— Ще може житиме. Невже ж лікар нічого не вдіє?

Попросити ще раз лікаря.

Вірили, сумнівалися й хотіли вірити, що медицина — всесильна.

Покращало, звівся на лікті, підсунули подушку. Хотів говорити. — Не треба, пошкодить, лежіть спокійно.

Сказав:

— Бачив, як падали. В бою. Смерть. І його ж, може, так... І віра була: його — ні. Він не може вмерти. Смерть? Бачив, як вмирали. А він — ні, вірив, так вірив. Не може вмерти... Не вмру.

Стих.

Прийшла смерть. Легко й несподівано.

Ще стояли хвилину і тоді, мовчки, без слова вона відійшла.

Наздогнав її — не здивувалася.

— Мені аж боязко: чи маю я таку сильну віру? — сказала.

Притиснув до плеча, була стомлена.

— Вам, Лідіє, треба йти звідси. Конечно. Ви все берете до серця. Вразлива. Глядіть — вчасна старість.

Мовчала, зморщила чоло, шукала відповіді, схилився, поцілував — щоб не було зморщок? .— відійшов. І тоді зрозуміла: сталося...

День скінчив бій і прийшов переможцем. Грізним — на сході багряно, в покорі все — і ніжним став.

Перший, коло зустріла, був Олекса. Підступив м'яко, приніс квіти й усмішку, а пробивалась упевненість.

— Квіти, щоб не така чорна була минула ніч.

Не хотіла, щоб згадував минулу ніч. Пам'ятала добре.

Олекса:

— А з працею, то, думаю, не тяжко буде полагодити.

— Як то? — не зрозуміла.

— Ну що... ти, Лідіє, відійдеш. Учора я ж говорив, — розглянувся. — День такий гарний і ці відблиски, ці сонячні зайчики — аж боязко наступати.

"Така упевненість, що відійде, а вона сама ще не знала".

І ще сказав:

— За місяць я їду до себе, до батьків. Це недалеко.

Зрозуміла його слова, а не відповідала.

Бажала, а коли сталося — хотілося чекати.

А Гордій? — звела на нього очі, але не запитала.

Це буде так. Підійде до Гордія й скаже. Це ж так просто. Починала жити, життя — чудове, хай же і їй воно буде радісним.

Затрубів сигнал. Це приїхав Гордій. Поглянула на Олексу: він чує: Олекса був такий упевнений. Ця розмова — лише формальність.

А далі було так.

Олекса вийшов з нею разом, підтримував її за руку, при виході відійняла руку. Чому? Гордій сидів ще в кабіні. Може, через

— Ти приймов, щоб газету читати? — і усміхнулась, мовби жартома сказала. Не хотіла образити.

— Ти щось сказала?

Закусила губи. Але повторила.

— Дай мені спокій, — відгризнувся. — І так ледь живий. А тут ще авто — старі розвалини. — Склав уважно газету, сховав до кишені й підвівся.

— Вже їду. Приїду, як хтось у вас умре.

Подав їй руку, приторкнувся. Пішов. Було аж дивно, а такий же завжди. І біль був. Бо це ж тільки через нього вже довгі місяці для неї день лише тому, що ясно і ніч лише тому, що темно. І більше нічого.

— І більш нічого? — кинула йому вслід.

Обернувся.

— Ото, тобі на любов зібралося. Хтось умре, приїду, довше побуду.

Різко ступила до нього.

— Я хочу тобі сказати...

— Сказав же, що приїду — тоді й скажеш.

Грюкнули двері. Був протяг, але чула тільки, що грюкнули двері. І ще дзвеніло — "довше побуду".

Ішла коридором. Образи на стінах. Стала, приглянулася. Глибінь лісу й передано простір. Це, мабуть, тяжко. Ішла коридором. Квіти на вікні. Приторкнулася пальцем до землі у вазоні, суха була. Зараз наллю води. Квіти на вікні. А цього ж раніше, всього кілька днів тому, і не помічала.

Ішла і знала — Олекса чекав на неї. Досі пам'ятала його слова, захоплювалася його думками. Була щаслива, бо говорив до неї. А тепер побачила нараз — може, тому, що в його очах угледіла чекання — побачила: перед нею стояв молодий гарний хлопець.

Було тривожно, загадково й приємно: опиратися й відчувати щось сильніше, хоч ще незбагнене.

—Поїхав уже? — спитав їй назустріч.

— Приїде, як хтось умре тут, — відповіла йому на те питання, якого він не задав, а хотів — знав уже, що Гордій не є її брат — і вже, як доказала Гордієву відповідь, відчула зашкарубліть Гордія. Це ж про смерть людини таке каже.

Олекса ніжно вивів її з задуми.

— Я вийду, квіти піділлю. Можуть засохнути, а ви ж, Лідіє, напевне любите квіти.

Ніч. Глухо. Тільки шум. Тупий шум в голові. Шум до нудоти. Хай би хоч звук якийсь. Умирав тяжкоранений. Лідія не відходила від нього. Олекса поклався, а вночі прийшов. Удвох були при ньому. А він умирав. Побігла до лікаря: — "Врятуйте". Образився: — він не рятує, він лікує.

Як тяжко пересувалась стрілка на годиннику! Мов була жива і бачила, розуміла трагедію, коли вмирає людина. Уривок думки: стан безнадійний, умре, завтра на ранок приїде Гордій. Сказати хотіла й сказати треба: так, або ні. Лякливо поглянула на Олексу, може, і він про це думає.

Олекса м'яко приторкнувся до її руки.

скло, але видавався їй зблідлим. — Працює багато, — подумала, — і не шанує себе. Бо вже було так, захворів і їздив далі, поки ноги його тримали.

Гордій поглянув, кивнув головою і щось там далі майстрував.

"Навіть не підозріває" — подумала й уже не знала — це його віра, чи зарозумілість?

Підійти і сказати. Але ті слова видалися їй чужими, немовби завченими.

Потім сталося таке, що й зрозуміти не могла.

Мотор загурчав, гук наростав, аж булькотіло, авто стояло, Гордій метався в кабіні, його лице зблідло й нагло вискочив із авта. Крикнув.

— Відійти! Мотор вибухне! — схопив її, відштовхнув набік.

— Куди? Назад! — крикнув до Олекси. Той не зважав, ускочив до кабіни, потім вискочив, з грюкотом скинув бляху, нагнувся й засунув руку, мотор загурчав ще сильніше, аж дзижчав і раптом рев урвався.

— Але ж бо, нічого не сталося, — ухилявся Олекса від вдячних слів Гордія. — Для шофера — це легка річ. Я ж шофером вже років із десять.

Лідія підійшла до авта. Олекса пояснював, говорив якось аж надто м'яко. Немовби намагався сподобатися. І ця скромність, коли ж учинок у них на очах!

— Шокер рвучко смикнули й він висунувся зовсім, дротики виступили, розійшлися й назад не пустили, бензина безперестанку надходила до мотору, мотор уже працював, а бензина все йшла й ішла. Та це ж не цікаве, — урвав розповідь.

— Міг вибухнути? — спитала Лідія.

— Різне буває, — уникнув відповіді Олекса.

Гордій стояв мовчки, бачила — нудьгував. Подякував, то й по всьому. Чого ще?

Помітила — в кабіні лежали квіти. Букет; різні й без смаку.

— А то для кого? — здивовано вигукнула. — Квіти.

Обличчя Гордієве насупилося, приховуючи розгубленність, але відповісти треба було і сказав:

— От ще, теж питання. Для тебе, — чомусь аж розсердився.

Для неї. Квіти від Гордія. Вже мала від Олекси. Але ці були інші. Відчула так багато радости, ніжности і хотілося поділитися нею.

Олекса стояв і згадала: мала сказати, ах, які ж її слова були чудернацькі, чужі, мертві. Любила Гордія. Чи ж їх життя не буде океаном щастя? Відійти? Чому? Звідки в неї така легкість і жорстокість? вірила завжди в силу любови.

Підійшла до Гордія, була нижча від нього, потягнулася, несподівано для нього, поцілувала.

— За квіти, — вихопився з поясненням Гордій.

Лишилася біля нього. Тепер знала, що хотіла сказати йому. Те, що в ній було живе. Оглянулася.

Олекса стояв, погляд ясний і ніжність у ньому. Цього й сподівалася, цього й хотіла.

Якби Олекса не був такий гарний, не любила б Гордія.

ЗИНОВІЙ КНИШ

За духа офензиви в українській політиці

I.

Кожного разу, коли глядів Бісмарк на мапу Европи, кошмар зганяв сон із повік "залізного канцлера". Велетенський масив царської московської імперії неначе давив цю мозаїку країн, що складалися на поняття Европи. На мапі Европа тікала в океан, а страшний тягар ледяної півночі приковував її до землі, вона застигла в утечі. Будівничий "другого Райху" був пильно зайнятий ближчими, більш безпосереднішими питаннями, зв'язанами з могутністю своєї батьківщини, все ж таки рухи його були спутані страшним сусідством на східніх кордонах.

Одначе це були тільки державні кордони, від властивої етнічної московської маси "Райх" був відділений народами польським та українським. Крім цього, від часу Фрідріха Великого, себто від сотні літ Московщина була тільки грізним "мементо" для прусської Німеччини, ні разу не йшла з нею на штики, і вони, неначе, мали спільний інтерес — міцно тримати в руках Польщу.

Але Україна відчуває на собі тягар того сусіда на довжелезній лінії тисячокілометрової границі, тягар не тільки державного кольоса, але й етнічного моноліту. Від тисячі літ вона знаходиться в затяжній боротьбі з Москвою, з довшими чи коротшими передишками. Бо початку українсько-московської боротьби слід шукати не в збуренні Києва Андрієм Боголюбським пам'ятного дня 8 березня 1169 року. Це тільки вперше тоді Москва рушила до наступу. До того часу була вона в обороні і тільки силою зброї київських князів трималися в державному зв'язку заселені племенами в'ятичів і радимичів пізніші московські землі, що їх ще Володимир Великий приборкував походами в рр. 981 і 984. Отже українсько-московські взаємини починалися спершу підбоєм московських племен і земель та почерез емансипацію їх з-під українського володіння пере-

ходять у стадію дипломатичної і збройної московської офензиви*), що триває по сьогоднішній день. Від коли гетьман Конашевич Сагайдачний спалив передмістя Москви в 1618 році і розгромив московське військо князя Волконського, Україна перейшла в стан дефензиви.

Здавалося б, що коли хто в світі повинен знати москалів, то саме ми, українці, їхні найближчі сусіди, найбільше заінтересовані всім, що живе, росте й діється в Московії. Та чи справді воно так? Близьке наше положення має свої переваги, але тягне за собою теж і злі наслідки. Ми заблизько Москви, щоб її добре знати. Передні контури заслонюють нам всю жахливу перспективу і зір наш не завжди сягає в далечінь. Ми бачимо подробиці, що їх трудно схопити чужинцеві, але ми в постійній небезпеці бачити тільки московську фасаду і трудніше нам ніж іншим, глянути на неї з льоту птаха.

II.

Дві постаті формували погляд українця на москалів за останніх 75 літ: Михайло Драгоманов і Дмитро Донцов. Перший захоплювався російською культурою, як культурою світовою, культурою метрополії в противенстві до української культури провінції. Українсько-московські взаємини старався відполітизувати і поставити їх у площину змагання за культурну, найвище територіяльну автономію. Які б там не були заслуги Драгоманова для тогочасного українства, вплив його був фатальний: він загнав українську інтеліґенцію в полон московської духовости, відібрав їй волю до боротьби за свою державу, вихолостив її з самостійницьких ідеалів.

Другий рятував самобутність української духовости різкою сепарацією від усього московського не тільки в політичній, але перш усього в культурній, духовій площині. Спростачуванням і примітизуванням усього, що походить з Москви, відбив він український корабель від московського берега, вирвав нас з-під маґнетичного впливу ентузіястів общеросійства.

І один і другий підхід веде нас у нереальний світ і не дозволить оцінити противника. А через фальшиву оцінку кінець-кінців приходить катастрофа.

З простолінійністю фанатика Донцов послідовно проповідував упадок Москви. За його тезами Москва була в безнастанному відступі від Кримської війни 1855 — 1856 років, і цей відступ мусів її довести до неминучого кінця. В його писаннях і доповідях вставав перед нами образ Москви — кольоса на глиняних ногах. До свого тріюмфу дійшов цей погляд за час большевицько-фінляндської війни в 1939 — 1940 роках.

Блискучою характеристикою московської психе з її азіятськими первнями, з її морально-розкладовим впливом на сусідів, з її розслаблюючими і обезволюючими наслідками на українську провідну верству, Донцов осягнув те, що звернув нове українське покоління лицем до Заходу. Але своїми фальшивими логічними заложеннями зводив галицьку й еміґрантську молодь на бездоріжжя через легковаження найстрашнішого ворога.

Легше констатувати факти й бути блискучим аналітиком, ніж проповідувати майбутнє і стати пророком. Прийшла друга світова війна і Сталінград поховав не тільки німецькі надії, але й розвіяв донцівські теорії. Зворотний пункт у большевицько-німецькій війні прийшов ще перед тим, заки почала плисти повним руслом договору про позику й оренду американська поміч: кольос на глиняних ногах удержався, витримав і почав протинаступ.

Американський амбасадор Джозеф Дейвіс ще в 1937 році звітував своєму урядові, що який би не прийшов режим у Москві, ніщо не спинить Росії на шляху до великодержавної потужности, до позиції одного з найбільш вирішальних факторів у недалекому майбутньому. Віктор Кравченко з гордістю підкреслює працю тисячів московських інженерів і фахівців, що в очевидній внутрішній незгоді з режимом Сталіна пильно працювали над обороннністю Росії, своєї батьківщини. А донцовська наука про Москву в уявленні галицької молоді, до якої свого часу належав теж автор цих рядків, найшла свій символічний вираз у повісті "На Сході — ми", де сензаційним винаходом підземної машини знищено й підкорено Москву без більшої боротьби, без напруги сил цілого народу, без знання і студіювання ворога.

III.

Сьогодні українсько-московський конфлікт зближається до свого другого тисячоліття. Ведеться він не тільки на фронті бойовому, але й на політичному всіми вільними силами українського народу. Яку надію мають перед собою бійці УПА й учасники націоналістичного підпілля? Відношення сил таке, що в сучасному менті і мріяти не приходиться про перемогу виключно тільки повстанчо-партизанськими методами. Безперечно, всякий режим, опертий на диктатурі, мусить задрижати, коли не стане диктатора. Може настати смута на Кремлі і повторитьсся "смутное время". Але хто може сьогодні сказати, як воно закінчиться?

Якась дивна сила є в московському народі, що в добах найбільшого політичного упадку, в часі найтяжчого національного нещастя піднімається на верхи потужности, з джерела терпіння набирає нової, реґенеративної сили. Татарське лихоліття дало московським племенам сцентралізовану державну владу, що об'єднала всі землі і всі дрібні політично-державні організми довкола центральної постаті господаря всієї Руси, московського князя, пізнішого царя, символу

*) Роман Млиновецький у своїй "Історії українського народу — нариси з політичної історії", Видавництво Українська Наукова Бібліотека, 1946, подає число українсько-московських воєн від заранння київської держави за дві з половиною сотні літ на 11.

державної і національної єдности, основи політичної потуги і державної експансії.

"Смутноє время" і "самозванщина", коли то Москва була позорищем сусідів і полем герців для козаків та польських наємників, неймовірно швидко скінчилося. На диво всіх і на нещастя українського народу ці часи майже не залишили ран на тілі московської бестії і вона з незвичайною скорістю взялася продовжувати імперіялістичну політику підбоїв, що їх першою жертвою впала Україна.

Воєнний катаклізм 1917 року завалив імперію Романових, але в той же час поставив на ноги ще грізнішу деспотію Леніна. Розладдя в Росії було таке, що ніхто не вірив у "совєтскую власть", а найменше самі большевики. Дев'ятьдесятиденний ювілей совєтської влади святковано з правдивим "большевицьким патосом і ентузіязмом" з утіхи, що проіснувала вона довше, ніж Паризька Комуна 1871 року. Зо свойого вагона — воєнної квартири Лев Давидович Бронштайн - Троцький, новоспечений народній комісар воєнних справ, погрожував, що коли большевикам прийдеться вийти з Росії, вони гримнуть дверима так, що Европа задрижить у своїх основах. І ось сьогодні та сама большевія в нових шатах і на старому ґрунті стала загрозою для цілого світу.

Війна 1941 — 1945 рр. завдала Совдепії небувалі в історії воєн втрати, втрати людські і матеріяльні через величезне знищення країни. Саме існування совєтського режиму висіло на волосинці. Але на другий день після капітуляції Берліна, ще заки можна було підрахувати ці втрати і подумати про перев'язання ран, Москва стала найбільшою мілітарною потугою світу.

Хто знає, яка діявольська животність криється в московському народі і які вона прибере форми, коли захитаються підвалини великодержавної московської будови? Які ідеї вийдуть на верх, як нова зброя, спрямована на обезсилення ворогів? Хто знає, чи не задалеко йдуть розрахунки на внутрішнє розслаблення Московії через упадок режиму чи раптову його підміну іншими людьми?

Совєтська держава сьогодні, це синтеза найстарших московських традицій і тих нових імпульсів, що їй подала ленінська революція і сталінська "зрада революції". Большевик вихопив із здеґенерованих рук Романова царський скиптр. Чи не перебере його з такою рішучістю і новий московський "демократ"?

Але чи теж і на самий зовнішній удар проти Москви можна покладатись? Тричі ставила Москва чоло найбільшим полководцям історії і вийшла переможно. Фрідріх Великий, Карло XII і Наполеон — ці імена говорять самі за себе, а всі вони не могли поконати Росії. Нехай і буде, що робили вони помилки, і ці помилки тяжко на них помстилися. А хто заручить нам, що американські політики не повторять помилок своїх попередників, зокрема німецьких попередників

Ми не маємо на думці ширити дефетизм і відібрати надії на перемогу у віковічному змагу українського народу. Але ми мусимо підкреслювати безупинно і завжди наводити на очі вічну правду, що в світі нічого легко не приходить, що воля не падає манною з неба, її треба тяжко вибороти. Що без напруги всіх сил цілого українського народу в цілому світі ми не осягнемо перемоги. Що ані зарозумілість у перецінюванні власних сил і в недоцінюванні вартости противника, ані самопевність у надії на дарунок через перемогу чужих сил над московським ворогом — нас до нічого не доведуть. Ми маємо до діла з ворогом найстрашнішим, найхитрішим, найрішучішим і найбільш безоглядним, що його коли носила на собі земля. Що цього ворога мусимо знати ліпше, ніж самі себе, бо кожний фальшивий погляд може нам принести найфатальніші наслідки. Ані пересадний песимізм, ані надмірний оптимізм не поставлять нас на правильну плятформу.

IV.

Від 300 літ переслідує нас фатум дефензиви. З завороженого кола оборони "вольностей козацьких" і "віри православної" вирвала нас на короткий час Богданова рука. Після "інтермецца" Хмельниччини станули ми знову на розпучливий шлях оборони. Дефензивні умови боротьби заганяють нас у стан політичних імпотентів з девізою "не чужого ми бажаєм, а свойого лиш добра". Тому не може в нас витворитися велика візія майбутнього і ми засуджені на те, щоб хиріти в конвульсіях політики "тримаймося, не даймося".

Навіть найбільші народи деґенеруються політично через стан перманентної оборони. Приклад — Франція, від Рішельє почерез Людвіків до Клемансо і найновішої демократії обертається довкола проблеми границі на Райні і страх перед німецькою потворою визначує політику і державне життя французького народу. Наполеон із своїми інвазіями чужої території та перевпорядкування Европи на династично - клясовому принципі, це короткотривалий виняток, що підтверджує правило.

Яка перспектива перед нами після виборення державности? Чей же не будуть тримати американських жандармів на сторожі української держави перед московським розбишакою! І не будемо вічно парафразувати "старого тигра" Клемансо, що москалів 50 мільйонів забагато. Якщо ми будемо здані тільки на політику оборонних союзів під безнастанним страхом інвазії цілої території з надією на пізніше визволення чужими арміями, — незавидна наша доля: українська ефемеридна державність буде тільки недовгим епізодом в анналах історії. Ми мусимо найти можливості для політики наступу. Бо найкраща оборона, це наступ. Ані Антибольшевицький Блюк Народів, ані концепція Інтернаціоналу Свободи не можуть її заступити, вони лучать народи в спільній боротьбі *для оборони* перед большевизмом,

а це не вистачає, щоб визначити українську політику на довшу мету.

Шанси незалежности в історії має Україна та всі інші підкорені Московією народи тільки тоді, коли її політика буде спрямована не лише на визволення через *розбиття СССР*, але на *розбиття Росії на окремі незалежні державні твори*. Ще в 1917 році в першому виданні свого "Сумерку Заходу" Освальд Шпенґлер порівняв Росію до Франконії Карла Великого, з якої може виродитися кілька різно - а то й одномовних держав. Козакія вже оформлює свої політичні аспірації, Сибір також може одного дня з тими самими претенсіями виступити. Південний Сибір з ханатом Туркестану й еміратом Бухари підпадає під плян національного самовизначення народів. Але і північний Сибір має за собою традиції економічної самовистачальности і відрубности від решти російського державного організму. Гарячкова індустріялізація Сибіру большевиками може ще підсилити ці амбіції. Побіч національно - етнографічного принципу щораз частіше підноситься в світі гео - економічний принцип побудови держав. Чому тої зброї, що досі служила арґументацією московського імперіялізму, не обернути тепер *проти* Московії?

Розчленування СССР на національні організми, поділ Московії по лінії економічно-політичної децентралізації на кілька держав, зіпхання її на північ у важкій боротьбі з природою за еґзистенцію, відрізання її від теплих морів і замкнення експансії на південь — все це може виглядати фантастичними мріями і маяченнями божевільного сьогодні, але чи мусить так виглядати завтра?

Історичні традиції Москви не дають підстав допускати скоре вигаснення духа аґресії та імперіялістичної експансії. В минулому маємо такі приклади. Спадщина скандинавських вікінґів виснажилася і згасла з упадком мілітарної потуги Швеції Карла XII. Еспанія габсбурзьких ґрандів, що в їхній державі не заходило сонце, вигоріла в підбоях Нового Світу і, мабуть, уже ніколи в історичному свому вигляді не відродиться. Але небезпечно і задовго чекати на аналогію у відношенні до Москви. Як довго Москва не буде мати внутрішніх труднощів, внутрішньої боротьби, так довго її ніколи не буде можна побороти з-зовні, так довго буде вічною загрозою не тільки для своїх сусідів, але й для дальшого світу.

Нема сумніву, що така думка не легко находить зрозуміння. Теперішній світ жахається роздробленности. На думку, що станеться з тими кольосальнимм просторами "одної шостої частини світу", що їх держить в порядку "пакс большевістіка", хто буде в силі опанувати цей безмежний хаос, відпадає охота до всякої ініціятиви. Але ми, українці, спільно з іншими заінтересованими народами мусимо працювати над тим, щоб ця думка здобула собі право громадянства, бо вона несе нам життя, вона дає нам запоруку державного існування краще, ніж найбільш смертоносна атомна зброя, вона не тільки скріпляє нас, але й ослаблює ворога.

Є теорії, що Рим імператорів держався не власною силою, тільки безсиллям довкілля. І впав, як тільки на горизонті почали появлятися нові народи зо свіжою силою Цієї теорії далеко не можемо прикласти до сьогоднішньої Москви. А навіть у випадку її швидкого упадку ледве чи можливо буде скувати ланцюгом московську бестію. Організаційний геній півночі, крижаний дух дисципліни, що стільки разів виявив себе в московській історії, і дальше діятиме в московському народі. Якщо Москва не буде мати потреби мобілізуватися проти внутрішніх своїх слабостей, буде збирати свої сили до хижацького скоку на сусідів. На створення тих слабостей внутрі московського територіяльно - державного організму мусить бути спрямована наша політика.

Д. КВІТКА

Передумови тривкого ладу і миру

Англійська асоціяція міжнароднього права підрахувала, що в бігу 4 тисяч років історії людства було всього тільки 268 років повного миру, хоч за цей самий період часу народи зложили 8 тисяч мирових договорів. Страшна статистика! Виглядає, що історія людства, це історія вічних воєн із маленькими інтервалами миру.

Цей застрашаючий факт заставляє дослідників і політичних мужів глибоко призадуматися над тим, чому це так і що зробити, щоб знайти вихід із цього стану, коли хочеться відкинути ствердження, що війни в історії людського роду є правило, а мир — виняток. На цю тему появилося надзвичайно багато літератури, особливо в останніх роках. Нинішні дні показують нам, що людство ще більше заплутується у власних протиріччях і замість найти спасенний вихід, наближається до одинокої, на жаль, константи в своїй кількатисячній історії: до війни.

Вісті, які наспівають з Европи не віщують нічого доброго. З одного боку в Страсбурґу засідає т. зв. Европейська Рада, щоб знайти ті основи, на яких можна б побудувати тривкий лад на старому континенті, виключити війну, як засіб полагоджування всяких спірних справ та забезпечити "вічний" мир і творчу співпрацю европейських народів, а з другого боку балканський вулькан почав знову кипіти й грозить новою катастрофою не тільки для Европи, але для цілого світу.

* * *

Але даймо мову фактам. Большевицько-комуністична марксистська теорія про безнаціональне суспільство скрахувала вже в перших днях стику її з життям. Відворот зробив ще Ленін, а Сталін проголосив теорію про можливість комунізму в одній країні, криваво розправляючися з ортодоксальними — троцькістами. Для оправдання своєї практики нищення національного характеру, культур і самостійницьких прагнень поневолених Москвою народів, особливо, коли виявилося, що підчас "культурного НЕП-у" в Україні, українська культура цілком випирала московську культуру, кремлівські тирани почали нищити всякі самостійницькі прояви поневолених народів, прикриваючи свої злочинні наміри в політичній ділянці сталінською конституцією про "добровільний" союз совєтських республік і про "права" кожної республіки вийти з цього "союзу", в економічній ділянці "природним пов'язанням української і інших поневолених народів господарств із економікою Московії", а в культурній ділянці сталінською теорією про культури "національні по формі і соціялістичні по змісту". В практиці один московський народ став тим "вибраним" народом, який диктував і диктує свою волю іншим поневоленим народам у совєтському "Союзі", а в культурно-духовій ділянці цей народ видвигнено, за старою царською рецептою, до ролі "старшого брата", опікуна й "найпередовішого" народу, якому не тільки "совєтські народи", але цілий світ завдячує все найкраще і найліпше.

* * *

З хвилиною проголошення сталінського "комунізму в одній країні" світ заспокоївся. СССР, катівня і в'язниця народів, став "сальоновим" партнером. Всі держави, в тому і ЗДА за Рузвелта в 1933 р. визнали СССР і почали з ним пактувати. Літвінов засів у Лізі Націй і як герольд миру об'їздив світові столиці, а задурманені народи охоче стали, за ініціятивою кремлівських аґентів, засновувати в цілому світі сітку організацій т. зв. "приятелів Сов Союзу".

Даремні були голоси протесту поневолених народів, перестороги, даремні були насвітлювання фактів і домагання помочі, щоб убити зло, доки воно ще не розрослося.

"Культурний" світ вірив "на слово" Москві, мова фактів була для нього чужа і нецікава. А Москва говорила те, що їй було треба. І світ купував тільки "експортовий", мейд ін Москав, московсько-большевицький товар.

І прийшов союз із "СССР", військовий і політичний, прийшов Тегеран, Ялта, прийшов Потсдам, прийшла евакуація американськими військами Тюрінгії у Німеччині, коли вже перед тим переможні американські війська спинилися в Пільзені, щоб не зайняти Праги, бо згідно з договором Прагу мають "визволити" большевицькі війська.

Але скоро прийшла "доктрина Трумана", прийшов "плян Маршала" і прийшов "повітряний міст" до Берліна та неперебірчива "холодна війна". Але . . . дуже пізно, якщо не запізно. Створився західно-европейський союз, але і він, в обличчі нової дійсности, виявився неефективним. Прийшов Північно-Атлянтійський Пакт, могутній союз могутніх держав, але зло так дуже розрослося, що і цей Пакт уже невистачальний, тому на овиді новий Пакт Тихо-океанський.

Та чи справа в пактах? Справа в дії, а на дію має покищо виключний монополь Москва. Захід радить, пактує, грозить, а Москва діє: від Штеттіну до Трієсту запала "залізна заслона", де в крові й поті поневолених народів кується зброя для завоювання решти Европи й решти світу. В Азії Китай доживає останні дні. Західні потуги тримають там тільки причілки, воєнні бази, з яких можна буде боротися проти московсько-большевицького імперіялізму, але скільки буде це коштувати людської крови і матеріяльних дібр!?!

Проте Европі остається "честь" бути головним тереном розгривки і покажчиком, за що властиво йде. Маршал Клементій Ворошілов пригадав недавно в Букарешті, з нагоди "святкування" річниці "визволення" червоною армією Румунії "доґму Сталіна, яку цей, — як запевняє Ворошілов, — проголосив тому 22 роки (!), і яка звучить: Немає невтральних у цій світових розмірів війні кляс. Кожний, хто не є по стороні Совєтського Союзу, той є його ворогом. Ця доґма є особливо важлива тепер", — сказав Ворошілов, — "коли цілий світ розбився на два табори, табір імперіялізму і війни по одному боці, та табір соціялізму й миру по другому боці".

Ясно!

* * *

Нині позиції ясні, хіба . . . що Сталін скаже щось інше або навіть зробить щось інше, наприклад розв'яже Комінформ, так як колись "розв'язав" Комінтерн . . . Мабуть світ уже і не вірить Сталінові, але і це не є без наслідків. Ось розпочалася завзята "домашня" війна між "товаришами", між Сталіном ч. 1 і Сталіном ч. 2 — Тітом. Але не тільки Сталінові світ уже не довіряє, але не довіряє і людям, які вийшли із школи Сталіна. Дійшло до того, що західний світ не знає тепер, чи ця сварня дійсна, чи тільки фіктивна . . . Чи ця сварня не є новою лапкою, на яку можна б зловити "буржуазну мишку" . . .

Проте на наш погляд двобій Тіто-Сталін має цілком конкретне підложжя. В грі стоять вартості, над якими не можуть перейти до денного порядку і найбільші тирани. Ми можемо припустити, що в первопочинах большевицько-комуністичний рух і режим стояв на дійсно ортодоксальних марксистських позиціях і думав створити безклясове та інтернаціональне суспільство, згідно з теорією Маркса, що пролетарі не мають батьківщини. Але ця теорія інтернаціоналізму перший раз скрахувала в першій світовій

війні, коли то німецькі марксисти рішили, в обороні своєї батьківщини, взяти зброю в руки проти своїх марксистських товаришів із Франції та інших країн. Другий раз вона скрахувала в історичних маштабах на терені СССР, коли треба було йти на уступки національним прагненням поневолених народів, які розуміли комунізм, як комуністичний режим у національних державах (Скрипник, Хвильовий і тисячі інших) та, щоб удержатися при владі, Сталін проголосив догму про комунізм в одній країні, громлячи безпощадно троцькістів, ортодоксальних марксистів, і рівночасно видвигаючи на перший плян московський народ, як національний моноліт, довкола якого і на взір якого мав формуватися новий "совєтський народ". Нині Москва терором вдержує большевицький лад на теренах СССР, лад, що оправдує політику Москви поневоленням інших народів в ім'я "дружби народів" і "соціяльної рівности та справедливости", роздуваючи в той самий час до небувалих розмірів московський імперіялізм і загарбництво. Догма марксистського комунізму скрахувала в обличчі життєвої дійсности, в обличчі найбільшої людської вартости, якою є нація і національні почування. Ця догма осталась в руках кремлівських тиранів тільки *експортовим товаром,* в ім'я якого вони поневолюють немосковські народи у власній державі та задурманюють і використовують для своїх імперіялістичних цілей наївний "світовий пролєтаріят". Дійсну теорію і вихідну базу для своєї загарбницької політики Сталін і його кліка найшли в традиції і духовості московської нації, яка дає їм силу розгорнути до небувалих розмірів державний імперіялізм одного народу.

Тіто також комуніст. Він це твердить на кожному кроці й не маємо причини йому не вірити. Але він знає ліпше, як хто інший, що безнаціонального суспільства, суспільства "пролетарського", яке позбулося б свого національного характеру й зв'язалося в одну органічну цілість на основі спільного клясового інтересу — ані Сталінові, ані нікому іншому ніколи не створити. Тіто усе це знає краще від кого будь іншого, бо він був у школі Сталіна, він це бачив на власні очі.

Тіто переводить у своїй батьківщині кривавий експеремент комуністичного суспільства, але це національний комунізм, до того спертий не на клясі "пролетарів", яких у аґрарній Югославії дуже мало, а на хліборобах, які творять величезну більшість у країні. Що цей "комунізм" є клясичним запереченням теорій марксизму й комунізму взагалі, це ясно кожному. Тіто хоче самий господарити у себе дома, так як Сталін господарить у себе. Він знає дуже добре, що коли допустить до себе Сталіна, тоді він стане зайвий, так як зайвими стали свого часу всякі Шумські, Скрипники, Любченки, Хвильові, а в новішій історії Димітрови, і ін.

Тіто в себе дома може мати бажану владу, частинно терором, а частинно розпалюючи до білого патріотизм і національну гордість сербського народу. І Тіто пішов на те, на що не могли піти українські комуністи. Кинув визов Сталінові і Москві. Українські комуністи не могли цього зробити, бо були у сфері безпосередньої влади Москви, без власної армії і без зовнішніх приятелів. Положення Тіто надзвичайно догідне: його країна лежить на самій периферії московсько-большевицької імперії, отже менше доступна кремлівській руці, він має добру армію, цілий державний апарат у своїх руках, до того може числити кожної хвилини на зовнішню поміч західнього світу й сусідніх Туреччини та Греції, які бояться Москви і готові на найбільшу жертву в обороні самостійности своїх країн. Отже Тіто може ставити чоло Сталінові. До того в справі незалежности своєї країни він має і матиме повну підтримку власного народу. І це найважливіше. Ми твердо переконані навіть, що нинішню поставу Тіто подиктував у великій мірі і його нарід, який не хоче стати провінцією московської імперії. Отже національний момент.

В своїх нотах до Сталіна Тіто не говорить про якісь ідеологічні розходження, навпаки, він підкреслює свій комунізм і охоту співпрацювати з державами "народніх демократій", він тільки одно застерігає собі: невтручання посторонніх чинників у внутрішні справи юґослав'янської держави. Юґославська нота з 23 серпня не лишає в цьому напрямі ніякого сумніву. "Юґославія — пишеться у відповіді Сталінові в справі арешту 31 совєтських громадян, "є незалежною і суверенною державою, її нарід і уряд в жадних умовинах не дозволять нікому (!) вмішуватись в їх внутрішні справи. Досі жадний натиск із зовні на мав впливу на юґославську внутрішню політику і не матиме його в майбутньому. Юґославська закордонна політика базується на засадах незалежности і суверенности Юґославії та на рівності і взаємопошані між народами і державами, відповідно до міжнародних договорів та зобов'язань і жадна сила зі зовні не може змусити юґославський уряд зректися цих принципів". Ясно і недвозначно.

* * *

Гра Тіто - Сталін надзвичайно важлива, Без огляду на вислід цієї драматичної гри і щирість партнерів у їх ставленнях, — ця гра є покажчиком тих вартостей, через які не перейде ніякий реформатор людства чи завойовник. Це проблеми нації та індивідуальности, проблема їх свободи.

Проблема свободи націй — це угольний камінь, на якому можна будувати тривкий лад у світі і мир. Це рівночасно той могутній чинник, та незрушима скала, об яку розіб'є собі голову кожний, хто схоче зрушити її з місця і знищити.

Мусимо ствердити, що в останніх роках якраз Москва підступно використовує у своїй пропаґанді і закордонній політиці гасло самостійности поневолених народів. Пригадаємо тільки виступи на міжнародніх конференціях ставленника і наймита Москви, міністра зовнішніх справ Української ССР, Ма-

нуїльського, який аж пінився в обороні націоналістичного — так націоналістичного! — індонезійського руху й уряду. Нікому не є теж таємницею, що комуністичні партії у Франції та Італії якраз черпають свою силу і розмах із використання національних почувань французького та італійського народів, переконуючи ці народи, що якраз вони, комуністи, борються за повну національну і державну суверенність цих народів, а всі інші хочуть запродати їх американському капіталізмові та імперіялізмові.

Саме слово "комунізм" стало непопулярним. Тому Москва вже оминає його, де тільки може. В завойованих країнах вона уже не заводить комунізм, але "народні демократії", в найкращому випадку "соціялізм". В своїй частині Німеччини вона не відновила найсильнішу колись у світі "КПД" — Комуністичну Партію Німеччини, — але Партію Єдности (Айнгайтспартай). В Польщі також немає "комуністичної партії", а є тільки партія робітників і селян — П.П.Р. Те саме в Румунії, Болгарії і ін. Навіть комуністи із західних полос Німеччини зажадали були дозволу змінити свою назву з комуністичної на партію національної єдности... Боротьба тепер іде за "народні демократії", за "визволення" від національного гніту і соціяльного визиску, за мир і свободу — проти "підпалювачів війни" та імперіялізму. Москві всяке гасло добре, коли тільки за його поміччю можна спекти свою імперіялістичну печеню.

Москва грає на національному почутті народів і тягне з цього свої капітали. Завданням свободолюбного світу відкрити, здемаскувати цю фальшиву гру і перейти в протинаступ на цілому фронті, але не фразами і деклярацією, які нічого не помагають і в які уже ніхто не вірить, але дією, чином.

* * *

Найболючіша проблема світової політики і світового ладу — це Европа. Від упорядкування відносин у Европі залежить мир або війна, залежно від того, які ці порядки будуть. Щоправда, Европа ослаблена, Европа тратить своє центральне значення у світовій політиці, але Европа ще на довгі роки буде тереном, де будуть вирішуватися події світового значення.

Ми дуже сумніваємося, чи "Европейська Рада" в Страсбурґу розв'яже задовільно те величезне завдання — єдність Европи, — яке вона собі поставила. Першим кардинальним недомаганням ідеї, яка лягла в основу цього европейського тіла, що родиться на наших очах, це принцип будови европейської єдности на т. зв. державних націях, залишаючи поза своїм осягом цілу низку недержавних европейських націй, які силою різних несприятливих обставин остались по той бік "залізної заслони" і були поневолені московсько-большевицьким імперіязмом. Ми здаємо собі справу, що в сучасний момент ці нації поневолені і не можуть мати своїх представництв у европейській Раді. Проте треба мати мужність і хоч символічно допустити до участи у цій Раді представників всіх поневолених европейських націй із рядів політичної еміґрації цих народів, на засаді рівнорядности і рівноправности, та висунути принцип єдности цілої Европи, вільної і поневоленої з тим, що поневоленій частині европейських націй дати повну допомогу в її визвольній боротьбі — навіть із ризиком війни. Тільки така радикальна і принципова постава може врятувати Европу і її народи від вічної загрози війни і неспокоїв. Половинчасті рішення, півміри не мали ніколи успіху і тепер не будуть мати. В цій безпринциповості лежала головна хиба кол. Ліґи Народів, на цій безпринциповості треба шукати краху і нинішніх ОН (Об'єднаних Націй). Справедливість і рівність для всіх — це засада моралі і, як хочете, здорової і дійсної демократії.

Другим кардинальним недомаганням цієї ідеї европейської єдности є відновлення старих антаґонізмів. Ми віримо, що Франція болюче відчула останню німецьку аґресію і вона боїться її повторення. Але чи приниженням і трактуванням німецького народу, як другорядного чинника, осягнеться бажану мету? Впродовж історії раз французи нападали на Німеччину і нищили її, другий раз німці робили те саме з французами. Але комусь треба поставити кінець цим вічним "реванжам". І чи не є якраз тепер час на таке замкнення старих порахунків, тепер, коли всі европейські народи находяться в обличчі загрози? Тому нам дивно звучать слова такого французького політика, як А. Франсуа-Понсе (перед війною амбасадор Франції у Берліні, а тепер Високий Комісар Франції у Німеччині), який сказав недавно, що "в цій хвилині немає і не може бути навіть мови про прийняття німців до Ради Европи і до Атлантійського Пакту", додаючи одним духом, що "Західня Европа не до подумання без німців". Трагічне протиріччя. І фатальна політична похибка. Коли західня Европа "не до подумання" без німців, то їх уже треба включити в неї, доки ще не запізно. Німці розчаровані на заході зможуть відновити свою політику орієнтації на схід і тоді єдність західньої Европи можна буде проповідувати десь на віддаленому острові... Франція не втримає німецько-московського напору. Це трагічно і болюче — для нас може більше, ніж для французів, бо німці пролляли в цій війні більше української крови, ніж французької. Якщо вихід із сучасної загрозливої европейської ситуації є реалізація ідей об'єднання Европи, то її треба реалізувати уже і повністю. В об'єднаній Европі повинні бути і німці і всі поневолені Москвою народи. Інакше ця ідея і пляни її реалізації перетворяться в дуже небезпечну утопію, або в найкращому випадку в мілітарний і політичний союз західно-европейських держав ,і як кожний такий союз, доведе, скоріше чи пізніше, до війни з Москвою без ясної політичної стратегії за що і в ім'я чого.

Західний світ не сміє забувати, що на 180 чи 200 мільйонів "совєтського" населен-

ня не вчисляючи сюди сателітних держав, кругло 60% творять поневолені Москвою народи, які будуть — і вже є нині — природними і найбільш відданими союзниками західних держав, коли ці тільки чесно і недвозначно виставлять і будуть реалізувати програми повного визволення цих поневолених народів. Коли до цього числа додати кругло 100 міл. населення з московських сателітних держав, то будемо мати могутній бльок із понад 200 мільйонів населення, різних націй, які готові принести найвищі жертви в боротьбі проти московсько - большевицького імперіялізму за ідею своєї національної і державної самостійности.

Західній світ мусить тепер вибрати, чи хоче йти разом із 90 - мільйонами московського (російського) населення, чи з поверх 200 - мільйонами поневолених Москвою народів. Західній світ може вибрати собі союз із 90 - мільйонами росіян, але тоді він мусить числитися з тим, що одного дня зможе мати проти себе і 200 мільйонів поневолених народів, які здадуться на власну долю і або пічнуть війну на два фронти, як це мусіли робити українці в останній світовій війні, борячися проти німців і большевиків, або, змучені і знеохочені, скажуть словами англійського члена парляменту і лідера робітничої партії, Тома О'Бріна, що "краще взяти на себе ризик цивілізованого комунізму, ніж танцювати біля станів американських грошевих маґнатів".

Одна з причин кризи людства, це великий занік ідеалізму, етики, моралі і взагалі тих високих духових вартостей, які підносять людину і цілі народи і уподібнюють їх до свого Творця. Брехня, підступ, обман, скрайній матеріялізм і жадоба наживи за всяку ціну затруїли цілі народи і особливо в політиці такі поняття, як етика, пошанування свого партнера, честь і правдомовність не мають ніякого застосування. Тому, коли хочемо оздоровити людство, мусимо не тільки виголошувати високопарні фрази, але в першу чергу діяти згідно з великими ідеями. Коли демократія — то для всіх. Коли свобода народам — то для всіх. Коли особиста свобода — то для всіх. Коли рівноправність —то для всіх. Отже в першу чергу моральне оздоровлення людства.

Реасумуючи все дотепер сказане, ми висунемо такі принципи, на яких може бути побудований тривкий світовий лад і мир:

1. Визнання націй, як основної цінности суспільного організму.

Кожна нація, як рівноправний, суверенний чинник мусить бути суб'єктом міжнароднього права і тим самим тільки суверенні нації, малі чи великі, мусять суверенно рішати про власну долю і добровільно, без зовнішнього тиску, включатися в більші бльоки чи союзи для спільної оборони власної самостійности і суверенности проти евентуального аґресора. Передумовою до цього мусить бути попереднє визволення усіх тепер поневолених націй.

2. Ефективна і повна ґарантія прав людини в границях націй і поза ними. Невільництво, як це практикується особливо в Совєтському Союзі мусить зникнути, як негідне людського роду, коли б ця ґарантія мала відбутися навіть шляхом збройної інтервенції відповідного міжнароднього організму. Гідність людини мусить бути святою засадою суспільного життя.

3. Засудити всякий імперіялізм і поневолення народу народом, як незгідний із засадами здорового міжнароднього життя, як неморальний і неетичний. І то незалежно, хто цей імперіялізм практикує. Імперіялізм буде завжди родити війни і тому людство не зможе ніколи збудувати тривкого світового ладу і творчого миру. Кожний народ повинен бути господарем у власній хаті. Тому передумовою до всяких міжнародніх організацій, як колишня Ліґа Націй, чи теперішні Об'єднані Нації коли хочеться, щоб вони існували і діяли, є засудження і ефективне знищення імперіялістичних держав та побудова на їх руїнах самостійних національних держав. Нинішня присутність СССР у рядах Об'єднаних Націй є глумом над самою організацією і тими великими ідеями, які лягли в її основу.

4. Викинути із міжнароднього словника поняття державних і недержавних націй. Мають бути тільки державні нації, хіба що якась маленька нація згодиться добровільно створити з іншою нацією спільний державний організм. Але в такому випадку міжнародні закони мусять ґарантувати вільний розвиток такої малої нації в рямках сімбіозної держави, щоб більшість не поневолювала меншости. Це не означає, що світ має розбитися на сотні держав, це означає тільки дати повну можливість кожній нації самостійно рішати про свою долю і коли навіть створиться Світовий Уряд, то кожний народ матиме право винести і своє домагання на цей світовий форум, бути вислуханим і дістати бажану опіку.

5. Забути всі старі гріхи і кривди, заподіяні одним народом другому та розпочати цілком нове життя. Це в першу чергу відноситься до европейських народів. Висловлю мабуть думку всіх українців, коли стверджу, що ми готові забути всі ті кривди й нещастя, які нанесла нам на протязі соток літ біла та червона Москва, коли вона тільки забереться із наших земель та не буде втручатися у наші внутрішні справи. А ми мали б право на більші "реванжі", як наприклад Франція проти Німеччини.

6. Передумовою европейського, а в тому і світового ладу і миру — це в першу чергу знищення московської імперії, як джерела безперервних неспокоїв, воєн, тиранії, страху і нужди. Інакше мови не може бути про лучийсь світовий мир, про лад, про спокійне, творче життя. Не режим царський чи большевицький є причиною усіх нещасть, але імперіялістична політика московського народу, що осівся на двох континентах і викохав у собі хворобливу віру в своє світове післанництво, свій месіянізм. Для оправдання сво-

сї імперіялістичної політики Москва завжди находила якусь ідею, яка оправдувала б в очах світу її підбої і загарбання. Чи це ідея "збирання русских земель", чи ідея панславізму, чи православ'я, чи відчинення вікна в світ, чи соціялізм, чи большевизм, чи ідея "совєтського народу" у новіших часах — все це плащик, під яким криється той самий хижацький, загарбницький дух, який знає тільки поневолення, нищення і руїну. Тому допомогти визволитись поневоленим Москвою народам, а московський народ перевиховати у дусі культурних народів, які вміють цінити власну і чужу свободу, які не зазіхають на чуже, але й свого не віддадуть нікому.

7. Етичний і політичний принципіялізм, зн. не деклямація всяких етичних засад, але переведення в життя цих засад за всяких умов і за всяку ціну.

Не вільно буком, терором, застрашуванням заставляти когось вірити в те, у що він вірити не може. Нікому не вільно насиллям накидати комуністичних ідей тим, що не вірять у них. Хай кожний народ вибирає собі своєю власною волею політичний, економічний, соціяльний тощо лад, але ніякою "диктатурою пролетаріяту", чи якоюсь іншою диктатурою, зн. насильно не вільно накидати іншим свою волю.

В основу людських спільнот кладемо свободу одиниці, бо тільки в свободі можуть рости і розвиватися індивідуальності, великі творці і генії. Нація в'яже одиницю природними, органічними зв'язками, без найменшого ущерблення свободи одиниці.

Вільна свобідна одиниця може бути тільки у свобідній, вільній нації.

Тому культурний світ визнав свободу — одиниці і нації — за найбільшу вартість. Найбільше жертв, найбільше зусиль одиниць і націй пішло якраз за цю свободу і в ім'я свободи. І сьогоднішній світ поділений на табор визнавців і борців за свободу, та на табор тих, що заперечують свободу і законом свого життя зробили невільництво, тиранію, насилля. В ім'я свободи провадилася перша і друга світові війни. Свобода є угольним каменем усіх великих політичних заяв, декларацій, документів. На ідеї свободи були побудовані відомі 14 пунктів Вилсона, в ідеї свободи лежить велика теоретична вага т. зв. Атлянтійської Хартії, ідею свободи поставлено в основу т. зв. Хартії Об'єднаних Націй — за ідею свободи цілі століття бореться український народ і всі поневолені народи.

Але... ця ідея свободи стала, на жаль, тільки вивіскою, політичним гаслом, за яким криються нераз брудні еґоїстичні інтереси. Ось один приклад: Преса повідомляє, що дня 30 серпня на терені ОН дійшло до великого тертя між делеґатом Франції і СССР в справі невільництва. (Так невільництва!). Совєтський делеґат закинув французькому делеґатові, що у французьких колоніях панує невільництво. Тоді французький делеґат відповів, що Росія також має колонії! Такими колоніями є Курильські острови, Порт Артур і Порт Дайрієн у Китаю і рівночасно інші території в Росії, які на протязі довгих років боряться за незалежність, але їх здушувано і здушується силою. Конфлікт пішов так далеко, що це могло б мати, як пише преса, дуже поважні наслідки у відносинах між Францією і СССР. Делеґат СССР зажадав, щоб французький делеґат відтягнув свої слова і, щоб їх не протоколовано в протоколах засідань ОН, француз зажадав те саме, але коли обидва делеґати відмовилися, тоді предсідник цих нарад, американський делеґат, запропонував не записувати до протоколів слів ані одного з делеґатів і щоб уважати цю справу неіснуючою. Внесок перейшов. Перейшов на глум і ганьбу отієї організації, яка проповідує і символізує в очах людства демократію і свободу та засуджує і поборює невільництво і тиранію. Виходить — тільки на словах!

Українські та інших поневолених народів меморіяли до ОН у справі невільництва цілих народів та домагання вислати спеціяльну комісію ОН, щоб провірити стан невільництва мільйонів невинних людей у СССР — кинено в кіш. Офіційне ствердження англійського делеґата на засіданні Комісії для Суспільних Справ у Женеві, що в Совєтах мучиться і гине у концентраційних таборах понад 10 мільйонів людей прийнято в культурному світі як чергову пресову сензацію і протисовєтську пропаґанду....

Історія — це політика минулого, а політика —це історія майбутнього, писав французький амбасадор Сент-Олар (Comte Saint-Aulaire). А коли так, то політики мусять і в політиці творити вічні вартості. Історію творять великі мужі, які вміють читати книгу майбутнього, ставити вічне над дочасним, принципіяльне над крамарчим.

Цитуючи Сент-Олара, ми мали на увазі ЗДА, наймогутнішу державу нинішніх днів. На пок. през. Д. Рузвелта можна дивитися, як хто хоче, можна критикувати його за його політику Тегерану і Ялти, але треба признати, що він вивів американську політику на широкі світові шляхи і дав їй величезне, монументальне поле попису. Америка стала нині могутньою світовою державою, до її голосу мусять прислухатися на всіх континентах. В цьому є великий здобуток, але і велика небезпека. Коли ЗДА підуть шляхами імперіялізму і національного, заборчого еґоїзму, тоді вони запишуть дуже сумну сторінку в історії людства і у своїй власній історії. Натомість коли вони підуть слідами свого великого основника, Вашинґтона, (який став нині символом свободи), і то не тільки у своїй внутрішній, але і в своїй міжнародній політиці, тоді Америка ввійде в історію, як найславніша нація. Один із двох шляхів ЗДА мусять вибрати. Їхня могутність і заангажування у світовій політиці зобов'язують їх.

Американський соціолог Наташієл Пфеффер, якого залюбки цитують большевицькі автори, у своїй книжці "Америка і її місце в

світі", пише: "Ні одна велика країна в Европі або Азії не бажає американського керівництва, не визнала б його і навіть не стала б його тереном", а це в першу чергу тому, пише далі цитований автор, що ЗДА "ніколи не викликали довір'я щодо своєї політичної принципіяльности". А большевицькі теоретики "диктатури пролетаріяту" додають: "Щоб не помилитися в політиці треба бути революціонером, а не реформістом. Значить у політиці замало, або й цілком невистачально проповідувати якісь гасла, але за них треба боротися — вперто і послідовно.

Нинішній поділ світу, нинішня боротьба — це взагалі поділ світу і боротьба за два принципи: принцип добра і принцип зла. Московський •большевизм очолив принцип зла і прямує до його здійснення із невгамованою рішучістю і небувалим фанатизмом. На чолі принципу добра законом своєї могутности і ваги стали ЗДА, але вони ще не усвідомили собі повністю свого історичного покликання. Тому ще крамарять і колибаються на всі боки. Катастрофою було б, коли б це крамарство і колибання прийшло в політику, як принцип.

Д-Р І. ОЛЕКСИШИН

УКРАЇНСЬКІ ЕТНОГРАФІЧНІ ЗЕМЛІ

(Закінчення)

Південно-східня границя. Східні границі мішаної території від Отаманівська перебігають до місцевости Обильне в Єргенях, звідки границя звертає на південь і доходить до р. Манич, а відтак провадить у південно-східному напрямку до м. Величаве над р. Кума. На цьому відтинку границі, якого довжина доходить приблизно 400 км. українці та росіяни сусідують із калмиками. Біля Величавого границя розпочинається з Дагестаном, який заселюють татари і провадить на південний схід до р. Терек, на північ від м. Грізний. Є це найдальше на півд.сході висунений пункт українських етнографічних земель. Довжина з Дагестаном доходить коло 250 км.

Південна границя мішаної території це межа з різними дрібними кавказькими племенами. Проходить вона вздовж р. Терек і р. Малка, а відтак на південь від Кисловодська, де звертає вона на північний захід у напрямку Баталпашинська. На північний захід від Псебайська звертає вона в південно західньому напрямі, переходить через Кавказ біля Гагрі доходить до Чорного моря. Довжина границі з кавказькими народами доходить коло 600 км.

* ** *

Коли візьмемо до уваги історію українського народу то завважимо, що вже від найдавнішпх часів нашої історії були змагання, щоб усі українські землі злучити в одну державу.

Вже при кінці X (981) і на початку XI ст. за Володимира Великого, а відтак за Ярослава Мудрого Київська Держава охоплювала не тільки тодішню територію заселену українським народом, себто простори від Вислока до Дінця, але також простори, заселені білоруськими й московськими племенами. Українська Держава за часів Володимира Великого займала простір коло 3 міл. км. квдр., але деякі землі були майже безлюдні, незаселені. Постійно заселені українські землі обіймали за княжих часів у X — XIII ст. приблизно 500,000 км. квдр.

Так само за часів Козаччини були постійні змагання, щоб усі українські землі об'єднати в одну державу. Найкращим доказом є те, що гетьман Богдан Хмельницький і Петро Дорошенко зазначували границі Козацької Держави по Галич, Львів, Холм, а навіть по Вислу. В дійсності під козацькою владою були тільки східні землі, яких простір доходив до 300,000 км. квдр.

Гасло об'єднання всіх українських етнографічних земель "від Сяну по Кубань" піднесла також Українська Держава в 1917 — 1920 рр. Хоч українські державницькі змагання в тому часі натрапляли на різні перешкоди то, крім українських земель, уся українська суцільна територія перейшла була під українську владу. Підчас Берестейського миру 9 лютого 1918 р. Німеччина, Болгарія, Австро-Угорщина і Туреччина визнали самостійність України в межах етнографічного розселення українців у колишній Росії. На основі цього миру в склад Української Держави ввійшли Холмщина і Підляшшя в повних етнографічних межах, на півночі осягнено більш-менше етнографічну білоруську границю, крім Більського повіту, зате прилучено до України чотири повіти північної Чернігівщини і Гомельський повіт заселений білорусинами. Границю з Росією поведено за етнографічним принципом, включаючи до України — зі стратегічних зглядів — теж білгородський півострів з перевагою росіян, що врізується далеко на південь недалеко Харкова, зате у Вороніжчині відступлено деякі українські етнографічні землі Росії.

Границя з Донським Військом на сході випала некорисно, бо поведено її так, що деякі чисто українські землі припали для області Донського Війська.

Поза межами України залишилась теж Кубанщина, хоч були спроби приєднати її до України як автономну одиницю.

Крим з мішаним населенням теж залишився поза межами України.

Галичина й Буковина в тому часі були під австрійською займанщиною, тому західна границя України була політична грани-

ця Австро-Угорщини — річка Збруч і брідсько - сокальський кордон.

Басарабія була під володінням Румунії і південно-західну границю в тому часі творив Дністер від гирла ріки Збруч по Чорне море.

Австро - Угорщина в тайному договорі з Україною зобов'язалася перевести поділ тодішньої Галичини — якої простір сягав аж поза Краків до р. Біла — на дві частині, східню — українську, і західню — польську. Тут слідне є домагання наших придніпрянських братів у галицькій справі, себто зрозуміння загально - української справи — об'єднання всіх українських земель в одну цілість, Східня Галичина, заселена переважно українцями, мала бути злученою з українською частиною Буковини в один коронний край, наділений широкою автономією Своєї приобіцянки Австро-Угорщина вже не могла виконати, бо невдача на італійському фронті, голод внутрі країни, невдоволення населення з війни й тодішнього режиму довели при кінці місяця жовтня 1918 р. до розвалу держави. На західньо-українських землях Українська Національна Рада проголосила Західню Українську Народну Республіку. В склад З.У.Н.Р. входили Східня Галичина з Лемківщиною, Закарпаття і Буковина з Хотинщиною.

Найдовше вдержала З.У.Н.Р. свою незалежність на просторі Східньої Галичини. Лемківщиною вже відразу були оволоділи поляки, Закарпаття під умовою, що дістане автономію, підпало під володіння Чехословаччини, а Буковину й Хотинщину загарбали румуни.

* ** *

Українські етнографічні землі перед першою світовою війною (себто до 1914 р.) і підчас війни до 1918 р. були під двома займанщинами — менша частина, а саме Галичина з Лемківщиною, Закарпаття і Буковина були під австрійською, а інші землі — під російською займанщиною. По першій світовій війні, після короткотривалої доби політичної незалежности в рр. 1917 — 1920, українські землі опинились у чотирьох займанщинах, а саме — в межах СРСР, Польщі, Румунії й Чехословаччини. Під кінець 1938 р. українська етнографічна територія була розподілена ось як (в дужках разом із мішаною територією):

Українські землі в 1938 р.	Простір в 1000 кв. км.	% території укр. землі	% території даної держ.	Населення в мільйонах	% населення укр. землі	% населення даної держ.
в СРСР.	564 (767)	77,3 (82,3)	2,7 (3,5)	37,1 (41,8)	75,0 (77,1)	23,0 (26,4)
в Польщі	132	18,1 (14,2)	34,0	10,2	20,6 (18,8)	29,5
в Румунії	18	2,5 (1,9)	6,0	1,4	2,8 (2,6)	6,8
в Чехословаччині	15	2,1 (1,6)	10,6	0,8	1,6 (1,5)	5,0
Разом:	729 (932)	100,0 (100,0)		49,5 (54,2)	100,0 (100,0)	

Остання світова війна (1939—1945 рр.) спричинила дуже великі зміни на наших землях. Цілі села, містечка і міста зі своїми матеріяльними і культурними надбаннями безповоротно знищено. Українська земля наскрізь просякла кров'ю найкращих синів і дочок українського народу. Наша земля повна згарищ і руїн, поросших бур'янами, порита стрілецькими ровами і лійками розірваних стрілен і бомб. Всюди видніють могили, які криють в собі кості вояків і безборонного місцевого населення, що згинуло від різних наїзників. А скільки цих останніх могил наїзники веліли розкопати й заорати, щоб затерти сліди своєї жорстокости. Ці землі з проріджeним населенням опинились майже в цілості під володінням Радянського Союзу. Тільки невеликі простори Лемківщини, Холмщини і Підляшшя приділено до Польщі, яка виконуючи покірно домагання свого опікуна передає безборонне населення з рідної землі, зрошеної кров'ю і потом їх батьків, на схід за лінію Керзона або вивозять далеко на лісисті поозерні простори Східних Прус.

Наш нарід ще дотепер ставить завзятий спротив наїзникам і буде боронитися проти кожного займанця, який поважиться заволодіти українськими землями. Український нарід щойно тоді перестане боротися з наїзниками, коли здійсниться найвищий ідеал народу і на українських етнографічних землях повстане вільна від нікого незалежна Українська Держава, коли український нарід засяде в колі вільних народів, як рівний з рівним.

III.

Тепер належить бодай коротко згадати про положення нашої Батьківщини в Европі і призадуматись, чи часом географічне і по-

літичне положення її не є одною з причин цього народного лиха. Українські етнографічні землі простягаються між 43° і 53° півн. геогр. ширини та між 21° і 45° схід. геогр. довжини, на перевуженні европейського континенту між Балтійським і Чорним морем, а рівночасно на переході до степово-пустинної частині Азії.

Своєю формою українська етнографічна територія нагадує неправильний чотирокутник, довжина якого з заходу на схід сягає коло 2000 км, а ширина з півдня на північ коло 1000 км. Від цього чотирокутного українського пня відбігає на заході Лемківщина й Закарпаття, положені по обидвох сторонах Карпат, на південному сході Передкавказзя є теж втиснене далеко в чужонаціональну територію і тільки нешироκою підставою біля Озівського моря і Ростова сполучається з українським матірним пнем. Як Лемківщина й Закарпаття, так теж Передкавказзя стоять постійно під загрозою, що під ударом ворожої сили можуть бути відірвані від матірного пня українських земель. Так само небезпечними є врізи чужонаціональної території в український пень. Один з таких врізів є російський клин в околиці Білгорода, який загрожує Харкову і глибокий вріз території донських козаків над Доном аж недалеко Ростова з його другорядним півостровом в напрямі Луганська. Цей останній чужонаціональний клин загрожує сполуці Кубанщини з суцільними українськими землями.

З уваги на оборонні спроможності границь положення українських земель дуже некорисне. За винятком півдня, який спирається на природні границі Чорного й Озівського моря, усі інші границі української території є відкриті і трудні до оборони. Тому вже від початків нашої історії український нарід мусів провадити тяжкі бої з ненависними сусідами. На південному сході з кочовими ордами хозар, печенігів, половців, татар та інших кочовиків, які від непам'ятних часів покидали свою батьківщину внутрі Азії й степами насувались на українські землі. Перший спротив цим ордам була змушена ставити київська держава, обороняючи не тільки українські землі, але й держави, що були в її запіллі. Боротьба ця не була легка. Кочовики набігали на Україну не тільки від сходу, але, по оволодінні південно-українськими землями, від півдня. Зруйнована й знесилена в безнастанних боях та розбита на поодинокі князівства Київська держава під ударом татар упала, а ролю оборонця західньої культури й християнства перейняла Галицько-волинська держава. Ця остання ще повних сто років вив'язувалася зі свойого завдання, яке на неї перейшло по упадку Київської держави. Але вона так само як Київська держава упала під ударом Польщі, яку український нарід обороняв впродовж кількох століть, перед східними наїзниками. Таку саму заплату мав український нарід також від свойого північного сусіда Московщини. Також і на інших границях наш нарід мусів збройно відпирати напади сусідів. Ця оборонна спроможність української території залежала виключно від внутрішньої сили й згуртованости народу. За часів могутніх володарів української держави її границі обіймали майже цілу східну Европу. Україна вела тоді успішні війни з усіма напасниками й захищала від них цілу Европу. Навпаки, коли в наслідок внутрішніх незгод Україна знемоглася, українські землі стали легкою здобиччю їхніх західних і північних сусідів — поляків і москалів, що завжди були найбільшими ворогами самостійности України. Східна небезпека, яка впродовж кількох століть руйнувала українські землі, щезла назавжди по розбитті козацькими військами останніх азійських кочовиків — татар, а інші дрібні племена на південному сході українських земель не творять для нас тепер майже ніякої небезпеки.

Сусідство з Чорним морем дає Україні всі користі, які взагалі пов'язані з доступом до моря, а саме: догідні до оборони природні границі, море є "вікном у світ", воно сполучає нас з іншими заморськими країнами, а далі великі господарські користі з видобутку соли і рибалства. Некорисним є тільки те, що Чорне море — це внутрішнє море, замкнене з усіх боків суходолом. Протока Босфору і Дарданелів, якими можна дістатися до Середземного моря, знаходиться в чужих руках. Дуже некорисною обставиною є те, що кримський півострів, який має панівне становище над Чорним морем, не є чисто українською, але мішаною територією. Тепер вже по виселенні татар, на їх місце поселюється москалів, щоб надати російський характер цій країні.

Коли візьмемо до уваги положення українських земель із міжнароднього становища, то тут виступить на перше місце їхній перехідний характер. Українські землі лежать на перехресті великих міжнародніх шляхів сполучення. Один з них це водний шлях Дніпра і Двини, який сполучає Чорне море з Балтійським, а тим самим країни північно-західної Европи з країнами південного сходу. Цей шлях відомий в історії України під назвою "Путь з варяг в греки". Він творить немов полуденникову вісь України й ділить наші землі на західні і східні. Значення того шляху дуже велике в давнині, зросло в новіших часах через сполучення річкової системи Дніпра каналами з ріками, які належать до сточища Балтійського моря й удогіднення плавби через Дніпрові пороги. Другий шлях, рівнобіжникового напрямку, перетинає українські землі з заходу на схід і сполучає країни західньої та середньої Европи з країнами південно-західньої Азії а передусім із Персією та Індією. Цей шлях здобув значення головно в найновіших часах розвитку повітряної комунікації і, між іншим, завдяки якому українські землі стали важливим предметом зацікавлення міжнародньої політики.

Характеристична риса перехідности положення українських земель зазначується теж і в українській культурі, релігії, письмі,

літературі, мистецтві і т. п. На українських землях схрещувалися в старовину впливи найкультурніших народів тодішнього світу, а зокрема народів Малої Азії й Сирії, Риму й Візантії з культурними впливами західньоєвропейських народів. Завдяки цим впливам український народ витворив свою власну високу культуру, яка промінювала на всі народи европейського Сходу. Найбільш характеристичний слід на українській культурі витиснули культурні впливи Візантії, з якою українські землі стояли довгі віки в тісному зв'язку. Перевага західньо-европейського культурного впливу позначилася на українських землях щойно після упадку Візантії, коли широкі простори України попали під володіння Польщі. На жаль, впливи високої західньо европейської культури переходили на українські землі лиш посередньою дорогою через Польщу і тому західня культура доходила до наших земель дуже часто здефоромована.

Треба підкреслити, що українські землі мають найкраще положення з усіх країн Східньої Европи, а разом з тим і найкраще умовини всебічного розвитку.

Коли до сказаного додамо ще й те, що наша земля в своїх надрах криє різні земні багатства, завдяки яким на наших землях розвинулися різні ділянки промисловости, у рожайність грунтів, які належать до найліпших на землі та цілий ряд інших властивостей, то зрозуміємо, чому саме наші сусіди так жадібним оком споглядають на наші землі, чому український нарід мусів увесь час боронити свої землі перед захланною рукою сусідів. І хоч тепер наш нарід не є господарем на своїй землі, то все таки прийде час, коли український нарід буде справжнім господарем на своїй, кров'ю найкращих синів України политій, вільній землі. До цього моменту ми всі мусимо бути готові. Невинно пролита кров наших братів з любови до сплюдрованої рідної землі кличе нас всіх до братньої єдности, до готовости життя своє віддати, коли цього вимагатиме Ненька Україна.

МИКОЛА БАРВІНСЬКИЙ

Совєтська економіка в третім році п'ятирічки

В совєтському журналі "Большевик" ч. 19/48, що видається в Москві, є стаття під наведеним вище наголовком, в якій Л. Володарський усіма неправдивими способами і антистатистичними методами намагається переконати в тому, що совєтська економіка в третьому вирішальному році п'ятирічки досягла величезних успіхів.

Він пише: "В першому (1946 р.) році п'ятирічки промисловість СССР в основному закінчила післявоєнну перебудову виробництва і дала цивільної продукції на 20% більше, ніж в 1945 р." А скільки ця промисловість дала продукції в 1946 р. Володарський замовчує. Отже невідомо, до якого числа ці 20% дорівнювати.

Але далі читаємо: "В 1947 році, другому році п'ятирічки, темпи зросту промисловости перебільшили завдання п'ятирічного пляну. Вже в IV кварталі 1947 р. промисловість СССР досягла середньо-квартального рівня виробництва останнього передвоєнного року". А це як розуміти? Цеж звичайнісінке замилювання очей.

Але читаємо далі: "В 1948 р. третьому році післявоєнної п'ятирічки . , . з кварталу в квартал перевиконується плян гуртової промислової продукції. В 1-му кварталі 1948 року плян промисловости СССР був виконаний на 102%, в 2-му кварталі на 106%, в 3-му на 107% . . . В цілому по всій промисловості в 3-тім кварталі 1948 р. гуртова продукція зросла в порівнянні з 3-тим кварталом 1947 року на 23%". Ось так ввесь час невідома від невідомої. Коли читаєш всю цю "білєберду" совєтського "економіста" Володарського, то в голові залишається якась справжня "тьма єгипетська".

Володарський твердить, що "виробництво чорного металю зростає з квартала на квартал". Знову відсоток від невідомого числа. Така ж картина і з паливною промисловістю. Так "за 9 місяців поточного року в порівнянні з тим же періодом минулого року добуто нафти на 22.2% більше", а скільки добуто в попередній період до якого порівнюється, Алах його відає . . .

Або — "виробництво всіх видів машин і устаткувань у третьому році п'ятирічки продовжує зростати" і так само зріст подається у відсотках до невідомої цифри попереднього року. А далі автор наведеної статті говорить про зростання виробництва предметів споживання, що, мовляв, зростає продукція текстильної і легкої промисловости. Не оминув в своїй статті Володарський і такі продукти споживання як цукор, хліб, масло рослинне і т. п. Все це в звичайному для совєтської пропаганди вигляді — у відсотках до невідомого числа.

Як на справді виглядають ці "досягнення" довідуємося від людей, яким пощастило втекти від совєтів до американської зони Німеччини. З їх оповідань довідуємося, що селянство в Україні голодує, і місто під цим оглядом перебуває не в кращому положенні, бо до скасування карток, хоч з великим труднощами, всеж таки можна було купити трохи за помірковану ціну хліба, а тепер на чорному ринкові хліб коштує 25 рублів один кг. Тож і селяни крадьком прядуть льон і коноплю, щоб хоч трохи прикрити своє тіло,

бо купити текстилю не можна, оскільки його взагалі обмаль, а і та мала кількість яка є, — схована за закритими розподільниками, з яких користають НКВД і видатні партійці. Цвяхів на ринку зовсім немає і селяни замість цвяхів користуються при будівлях — колючим дротом, що залишився на полях після війни, а що буде коли зужиють цей дріт — невідомо. Тракторів в Україні велика обмаль, а ці трактори, що дала УНРРА, вийшли з вживання, бо немає запасних частин. Комбайнів майже зовсім немає. В такому положенні перебуває наше село під совєтами. Не краща справа щодо цього і в мешканців міст, бо заробітньої платні не вистачає, щоб купити продуктів споживання, коли як ми вже зазначили — один кілограм хліба на чорному ринкові коштує 25 руб.

Хоч за словами кореспондента київського радіо (як подає "Час") совєтський громадянин може купити у Київському Гастрономічному магазині ч. 1., такі продукти як різного роду ікри, 9 родів сирів, кілька родів масла, сметану, вуджену та мариновану рибу, дичину, биту птицю, цукор, сало, торти та різні тісточка. Але не сказано, *хто* може купувати та *які* ціни на товар. Та стан обороту цього магазину дає повне уявлення про ціни, а саме: За 15 днів місяця листопада 1948 року виторг у цьому магазині дорівнювався, як зазначує кореспондент совєтського радіо, 9 мільйонам рублів. З цієї великої суми обороту за такий малий промежок часу, як пів місяця, ми маємо повне право зробити наступний висновок: а). ціни на споживчий товар про який згадував кореспондент київського радіо, дуже високі, б). в Київському гастрономічному магазині ч. 1 по високих цінах може купувати лише совєтський заможний "елемент" — це т. зв. совєтська буржуазія — різного роду партійці, що займають високі, добре оплачувані державні посади й енкаведисти, а рядовий совєтський громадянин тут купувати не може. От так виглядає совєтська економіка в третьому, вирішньому році п'ятирічки.

Але далі в своїй статті Володарський зазначає: "В сільському господарстві проходить процес поширеного, соціялістичного відтворення... В поточному році великий урожай всіх сільсько-господарських культур... В своєму рапорті тов. Сталіну працівники соціялістичних ланів України взяли на себе обов'язок здати державі понад плян не менше 31 мільйонів 600 тисяч пудів хліба..." Так товариш Володарський малює офіційну сторону добробуту сільського господарства, а сторона фактична виглядає так: Урожай в Україні в цьому році був добрий, але оскільки МТС за договором з колхозами мусіли зібрати урожай, а МТС (машино-тракторні станції) після війни, або зовсім не мають, або мають дуже малу кількість збиральних машин, а особливо комбайнів, то збирання врожаю відбувалося з дуже великим запізненням, про що часто писала совєтська преса — "Правда" та "Известія". Завдяки пізній уборці — збіжжя перестояло й багато зерна висипалось. Отже врожай то був великий, але зібрано не так багато, як передбачалось. Але совєтська влада наперед намітила яку кількість мусить одержати від урожаю, тому колхози мусіли здати державі все намічене за пляном, а крім того мусіли здати, очевидно, що "добровільно", як було зазначено, ще й не менше, як 31 мільйонів 600 тисяч пудів. Тому — то немає нічого дивного, коли в багатьох колхозах України один трудодень оплачувався по 0,5 кілограмів зерна. Але й це ще не кінець. Кожний колхозник мусів "добровільно" (а нехай би спробував відмовитись від цієї добровільности!) підписати на державну позику в розмірі одного або двох місяців. Отже, прибутки колхозника завдяки цьому ще зменшились.

Володарський у своїй статті торкнувся питання транспорту: "Вже в першому році п'ятирічки закінчено відновлення Біломорсько - Балтійського каналу імені Сталіна і на всьому його протязі в 227 кілометрів — відкрив нормальне судноплавство"... В цьому відношенні сказав правду, і навіть без відсотків до невідомого числа. Все це виконано руками підневольних рабів у переважній кількості з України. Уся ця гігантична робота по відновленні Біломорсько - Балтійського каналу була виконана за один рік. Скільки то загинуло наших нещасних людей на цій московській невільничій роботі! Скільки то зосталось сиріт і вдів, а скільки виллято сліз! Але це ще не все, як пише далі тов. Володарський: "Розгорнутим фронтом ведуться роботи по будівництву Південно - Сибірської магістралі й інших транспортних шляхів, передбачених п'ятирічним пляном".

Отже, як виявляється, примусові праці поширюються, а значить йде поширення і совєтських концентраційних таборів, а тому тюрми заповнюються народом, якого головною провиною є лише те, що совєтам потрібні дарові робочі руки.

Не оминув тов. Володарський і якісних показників роботи підневолених совєтських людей; "Третій вирішальний рік п'ятирічки проходить під знаком різкого покращання якісних показників роботи всіх галузів народнього господарства... Є неухильний зріст продуктивности праці... безперервний зріст соціялістичного накопичення... В поточному році п'ятирічки середньо - прогресивні норми з'являються, як зазначає Володимирський, "достоянієм" всіх галузів народнього господарства... Підприємства передових галузів промисловости перевиконують середньо - прогресивні норми".

Отже з наведеного видно, що з боку совєтів успішно проходить, як висловлюється Володарський, "внедреніе" середньо - прогресивних норм. Це збільшення і перевиконання норм за совєтською термінологією проходить у порядку соціялістичного змагання і само собою розуміється — "добровільно".

За твердженнями Володарського продуктивність праці в промисловості зросла на 13%. В 1948 р. темпи зросту продуктивности праці ще більші. В першому кварталі 1948

р. продуктивність праці в промисловості зросла, за словами Володарського, на 21% а в 3-му кварталі 1948 р. — 11% до відповідного кварталу минулого року. З наведеного видно, що експлуатація працівників у совєтському Союзі проходить посиленими темпами. Як зазначає Володарський, ця експлуатація, чи як він висловлюється — "дальший зріст продуктивности праці" охоплює всі галузі народнього господарства, не обминаючи і сільського господарства.

Як вислід "перевиконання" високих норм, завдяки експлуатації і голодування працюючих, зростає соціялістичне накопичення, а також і зниження собівартости. Плян зниження собівартости промислової продукції "перевиконаний", і все це за рахунок працюючих.

Мало того. Як пише Володарський — "патріотичний почин робітників московської промисловости, що взяли на себе обов'язок дати в біжучім році країні 2 мільярди рублів поверхплянових накопичень із великим ентузіязмом підхоплено (а нехай но спробував хто противитись цьому "ентузіязмові", який вийшов по наказу з Кремля! — М. Б.) всіма робітниками промисловости (очевидно і робітниками української промисловости), добавити ще 4 мільярди поверхплянових накопичень". А далі Володарський пише: "У всенародній рух боротьби за поверхпляное накопичення увімкнулись широкі маси". Це щось подібне до того, як у нас кажуть: "б'ють і плакати не дають".

Совєти переводять нечувану до цього часу експлуатацію працюючих і цю ж експлуатацію повертають в такий бік, ніби самі робітники самоексплоатуються. Чим же скажемо, на милість Божу, винна совєтська влада, коли робітники самі з любови до "родіни" і "рідного" Сталіна хочуть, надриваючись, перевиконувати високі норми праці, щоб для совєтської країни дати "поверхплянові накопичення".

За цей свій "патріотизм" робітники очевидно мусіли б мати в досталь дешевих продуктів споживання і промислових товарів першої потреби. Як же насправді є з цим "забезпеченням", це характеризують наступні дані про ціни на товари першої потреби за ряд років у совєтській країні.

Вартість головних продуктів, одягу й взуття за ряд років:

Назва товару	1913 рік	1940 рік	1947 рік.
Хліб житній за 1 кг.	3.75 коп.	90 коп.	1.50 руб.
Сало свиняче " "	38 коп.	25 руб.	70 руб.
М'ясо ялове за 1 кг.	22.5 коп.	18 руб.	60 руб.
яйця (десяток)	...15 коп.	8 руб.	30 руб.
пара селянських чобіт	3 руб.	450 руб.	600 — 700 руб. і більше.
Вбрання (одяг) селянське чоловіче	7 руб.	500 руб	до 1000 рублів.

До цих цифр треба ще додати таке, що показані цифри в 1948 р. ніби то існують, але оскільки не вистачає продуктів для всіх, то звичайно по містах ще до відкриття магазинів стоять величезні черги. Не всім щастить попасти до середини магазину і купити потрібний крам, кому це не пощастило, той мусить купувати на чорному ринку.

В Києві чорний ринок існує на жидівському базарі, на Басарабці, або на Володимирівському базарі, в Харкові на Благовіщенському базарі, в Житомирі — на Рибній вулиці, в Кам'янці-Подільському — коло башти Баторія або на "Новому Пляні" і т. д., одним словом в кожному місті України є свої місця для чорного ринку. Часто буває й так, що товар куплений у крамниці, перепродується тут же біля крамниці, як кажуть в таких випадках "з під поли". За товар куплений на чорному ринкові платиться в декілька десятків разів дорожче. Наприклад, на чорному ринку один клг. хліба 25 руб., вбрання 2—3 тисячі і т. д. Факт існування "чорного ринку" підтверджують самі повідомлення совєтської преси про арештування і присуди "спекулянтів". Характерно, що найчастіші випадки арештів за "спекуляцію" хлібом, при чому доказовим матеріялом служить те, що в арештованих знайдено 5 бухонців хліба. І це... після офіційного знесення карткового розподілу харчових продуктів!

Коли взяти під увагу наведені нами ціни й те, що заробітня платня коливається між 200—300 руб. на місяць, то справді свідомим задурюванням звучить твердження Володарського про те, що: "Характерною особливістю совєтської системи господарства є те, що зі зростом народнього господарства кращає і матеріяльний добробут працюючих мас. В протилежність капіталістичним країнам, де життьовий рівень працюючих спадає, в СССР і в післявоєнний період як і в роки передвоєнних сталінських п'ятирічок проходить неухильний зріст добробуту народу". Тут сміливо можна прикласти московське прислів'я: " чия б мичала, а чия б і так мовчала".

Далі, в цій же статті Володарський має чисто совєтську відвагу "відвагу" писати про зниження цін. Хоч Совєти не публікують ціни на товари, а при відчитах показується у відсотках до невідомого числа, як наведено попереду, — ми з прикладу Київського гастрономічного магазину ч. 1 (де за 15 днів листопада оборот був 9 мільйонів рублів) можемо уявити собі, що то за ціни на товари. Отже, коли й є збільшення номінальної заробіткової платні то реальна заробітня платня безперечно зменшилась. Реальна заробітня платня мусіла зменшитись, бо ціни на товари зросли, а завдяки тому, що вистачає товарів, ціни на чорному ринку ще більше зросли, отже годі й думати про зріст реальної заробітної платні

От так "соціялістична родіна" в післявоєнний період твердими кроками простує "по шляху комунізму".

В цілому третій вирішальний рік совєтської п'ятирічки показує, що в совєтській країні на далі переводиться велика експлуатація робітників при низькій реальній заробітній платні.

ІНЖ. С. ПРОЦЮК

Головні проблєми сільського господарства України в майбутньому

(Продовження)

Всього земельного фонду було в Україні в 1947 р. 41 704 500 га. Колгоспи мали 34 929 900 га. або 78,1%, радгоспи 3 332 900 га. або7,5%, державний земельний та лісовий фонд виносив 3 433 100 га. або 7,7% а тільки незначна решта знаходилася ще у володінні одноосібних селян. На 1 липня 1947 року було в Україні дещо більше як 27 000 колгоспів*), 713 радгоспів та 1240 МТС. На один колгосп припадало пересічно 930 га. або ще докладніше 6,5 га. на кожний колгоспний двір. Перемінюючи вільних українських селян у робітників - невільників, Москва намагалася перетворити сільське господарство України в одну величезну фабрику хліба та других рільничих продуктів і тому особливий натиск покладено на механізацію сільськогосподарських робіт. Так у 1940 р. працювало на полях України 90 - тис. тракторів, коло 50 000 вантажних автомашин, 31 000 комбайнів, 61 159 тракторних плугів, 44696 тракторних сівалок, 10 399 бурякопідіймачів, 23 085 механізованих молотарок. Війна завдала цим урядженням жахливих втрат і в 1945 р. працювало в Україні ледве одна третина тракторів та приблизно один десяток автомашин; стан комбайнів та інших машин скоротився до однієї п'ятої частини стану із 1940 р. Значить іншими словами одною автомашиною мусіло ділитись 3 колгоспи, так само одним комбайном, а на кожний колгосп (930га!) припадав тільки один однісінький трактор, який найчастіше до цього всього вимагав основного ремонту.

Цей катастрофальний післявоєнний стан поліпшується тільки дуже повільно і це дійсно майже чудо та доказ нечуваної трудолюбивости та спосібности українського селянина, що вже по двох роках після остаточного прогнання німців з України засіяно на наших землях простір рівний 82%-ам довоєнного. Одначе тут треба замітити, що посівна площа не є зовсім рівна площі земельного фонду УССР (41,7 мільйонів га), вона є набагато менша і тільки під кінець найновішої п'ятирічки, в 1950 р. намічується її збільшити до 30,5 мільйонів га. (збір зернових мав би досягти 250 мільйонів пудів). У 1947 році засіяно напр. по всій Україні лише 839,000 га. ярої пшениці (в 1946 р. — ледве 604 000 га) а треба пам'ятати, що атмосферичні умовини в 1947 р. були на багато кращі, ніж в 1948 р. і в цьому році ситуація в тій ділянці виглядає куди гірше.

Не зважаючи на свою невимовно важку працю, не зважаючи на це, що завдяки їй досягнено в 1940 р. середнього врожаю збіжевих культур в 14 з половиною центнерів з га., — український колгоспник є заставлений недоїдати й одержує смішно малу зарплату за особливо строго лічені трудодні. Лише в одному 1937 році, рекордному під оглядом урожаю вдалось колгоспникам України одержати 92 пуди хліба на кожний двір, а в нечисленних областях степової полоси 147 пудів. У десятьох роках, які минули з того часу не досягнено ніколи більше цієї ставки, — але навіть ота найвища відкриває цілу нужду такого багатого з природи українського села, якщо відчислити скільки душ припадає на один двір в Україні та ще й порівняти цей стан із станом в інших культурних країнах Европи або Америки, рільничо навіть на багато слабших від України. В наступстві такого положення жадні трюки совєтських аґітаторів і жодна повінь нових титулів та орденів не є в силі заохотити українських колгоспників збільшити видайність праці. Знаним батогом Політбюра в Україні є метод т. зв. соцзмагання. Хто знає умовини праці в СССР, той знає, що від "зобов'язань" такого соцзмагання було майже неможливо викрутитись. І ось у кампанію жнив 1947 р. аґентам Хрущова вдалось втягнути в це соцзмагання і різними обітницями і різними погрозами ледве 374 радгоспи із усіх 713 та лише 892 МТС із усіх 1240, також більше 4000 колгоспів стояло отверто зовсім осторонь цієї акції.

Не підлягає найменшому сумнівові, що в нормальних обставинах селяни України зуміли б виростити прекрасні урожаї. Чейже ще в 1913 р., коли методи управи рілі були справді дуже відсталі, Україна давала 9,9 мільйонів тонн пшениці (більше 50% всеросійської продукції), 6,5мільйонів тонн жита. Відносні числа виносили пересічно в роках *депресії* 1931—35: пшениця — 10,1 мільйонів тонн (40% всесоюзної продукції), просо — 4,4 млн. тонн (58%), жито — 6,9 млн. тонн (27%). В роках 1937—41 кількісні показники помітньо покращали, але процентні показники у відношенні до всесоюзної продукції змінились дуже незначно, бо Госплан СССР намагався в останньому часі (особливо різко в післявоєнному періоді 1945—48 рр.) збільшити посівну площу та піднести продуктивність рілі не в Україні, але в новопосталих рільничих областях Середньої Азії, Сибіру та Далекого Сходу. В тій цілі переселювалось і переселюється ще й тепер масою наших селян з України в згадані області, і нові сільсько-господарські "басейни" постали там виключно завдяки вмінню та важкій праці цих наших переселенців,

(Кінець буде).

ОГЛЯД КНИЖОК

В. МАРТИНЕЦЬ: УКРАЇНСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ. ВІД УВО ДО ОУН", Т. 1.

Наша історична література поповнилася новою визначною працею, що їй мусить знайтися місце в кожній українській бібліотеці. Без цієї книги не зможе обійтися історик України, коли характеризуватиме епоху останнього тридцятиріччя. Розвідку залюбки прочитає кожний, хто схоче уявити недавнє минуле нашого народу в живих образах, вихоплених із життя. Але книга дасть багатющий матеріял і тому, хто хоче синтезувати досвід української національної революції, підскаже вже певні готові синтетичні висновки і особливо корисною, незаміненою буде для того, хто вирішив присвятитися революційно-визвольній українській акції. Тут бо розкрито такі подробиці праці українського підпілля в минулому, які збагачують техніку революціонера, вказують йому на можливості і небезпеки діяння, а головне — зв'язують його з героїчною традицією революціонерів-попередників, скріплюють духово-морально кожного, хто зважився безоглядно служити справі нашого національного визволення.

Працю В. Мартинця щодо солідности опрацювання теми і методології можна було б поставити поруч монографії Осипа Гермайзе про Революційну Українську Партію (київське видання середини передминулого десятиліття). Та ж сама широта використання матеріялів, та ж документальність, те ж яскраве відображення кольориту епохи... І вже праці Христюка ("Матеріяли...") і Л. Доценка ("Літопис української революції") поступаються перед кн. В. Мартинця, бо тоді як перші являють собою майже механічний збір фактів і документів, остання дає матеріялові стрункy систему і окреслює центральні лінії, якими історичний процес розвивається.

Книга складається з п'ятьох розділів тексту на 346 сторінок і 158 світлин. Більша частина світлин друкується вперше. На початку книги — присвята. Автор присвячує свою працю світлій пам'яті тих революціонерів-підпільників, що загинули, віддавши свої сили Україні. На кількох сторінках розгортається реєстр героїв, що наложили головою в рр. 1922 — 47. Імена скромних бойовиків вириває ці сторінки із тьми забуття і ставлять поруч із іменами визначних мужів революції, що вже вписані в аннали української минувшини золотими літерами.

Перший розділ книги викладає історію УВО. Автор починає зі змалювання бурхливих літ національного здвигу (1917 — 20 рр.), в горнилі яких визначило себе нове покоління. Тут знаходимо і фільм з юнацьких ентузіястичних переживань автора, коли він з крісом в руках боронив у Києві нашу державність, і характеристики тих організаційних заходів на вигнанні, що призвали до виникнення УВО і кинули перші фалянги увістів у боротьбу на Наддніпрянщину і в Галичину, тут схарактеризовано і головні саботажеві акції УВО, і найяскравіші "екси", і найважливіші судові процеси над увістами, що так вдало були використовувані українською сторою в пропаґандивних цілях, тут, зрештою, вперше звернено належну увагу й на ідеологічні постуляти, що скристалізувалися в середовищі УВО і передумовляли той патос, з яким ця організація діяла.

Весь розділ спертий на особистих спогадах не лише самого автора, а й тих членів УВО, які ще залишилися в живих. Дотепер про УВО писалося лише фраґментарно і ніколи не подавано докладно фактичного матеріялу про її діяльність. Настала крайня пора подати ці матеріяли широко, бо й так уже, зі смертю багатьох увістів, частина історії Організації навіки закрита завісою таємничости. І треба признати, що автор перший успішно підносить ту частину завіси, яку ще дається піднести, і розгортає перед нашим зором всю значущість дії підпілля.

Другий розділ — "Університет в катакомбах". Перед нашими очима постає, як живий, молодий студентський Львів перших років польської окупації. Настрої громадянства, боротьба за свої національно-культурні права, дуже докладна історія всього внутрішнього життя підпільного університету включно з рахунками фінансових витрат на нього...

В третьому розділі виднокруг різко поширюється, охоплюється всю Україну, процес історичного вибруньковування на її просторах ідей українського націоналізму в перших десятиліттях XX віку. Цей розділ задуманий як відтворення того історичного тла з якого пізніше постала ОУН. Опертий він на знаних матеріялах, але тут натрапляємо на ряд важливих синтезуючих тверджень, які в нинішньому духово-ідейному хаосі на еміґрації звучать особливо актуально і концентрують в собі націоналістичне бачення української політичної дійсности останніх десятиліть. Між іншим, влучно окреслює В. Мартинець відношення між масами і політичною "елітою" 1917 — 19 рр.!

"Наші тодішні провідники були заскочені розміром і розвитком подій в Україні. Вони, що до революції заломлювали руки й тратили надію, чи вдасться їм колинебудь розбудити й зрушити сплячого українського велетня, просто не вірили своїм очам, що ота дотепер аморфна й інертна маса малоросів-хахлів за одну ніч змінилася до непізнання! Повінь національних прапорів, "Ще не вмерла Україна!" маніфестації з участю десяток, а то й сотень тисяч людей, незаспокоєний голод на українське друковане слово, зметення самими селянами з української землі чужонаціональних поміщиків, зріст, як грибів по дощі, українських товариств, організацій, кооператив і шкіл, домагання кожного більшого села завести

в ньому гімназії, наради, збори, з'їзди, делеґації з домаганням власного українського війська й власного уряду, масово-стихійна українізація російської армії з творенням українських військових частин, врешті домагання самостійної, ні від кого незалежної української держави!... Зовсім незрозумілим було відродження нації 1917 р. для тодішніх наших провідників. Тільки подумати: оці ще вчора "незрячі", "темні" маси забирають голос у найвищих державно-політичних справах, та й ще ставлять їх у площині підметности української справи. Для них Україна є центр світу! їхні вимоги — на диво! — перевищують своїм радикалізмом ідеали оцих старих революціонерів і борців за народні права. Це було щось неймовірне для них. Вони, живучи своїми старими ідеалами, просто не могли зрозуміти і усвідомити справжнього характеру отого гігантського всебічного перевороту, що відбувся в українському народі. Що більше, вони — дотеперішні професори, письменники, журналісти, кооператори тощо — не могли усвідомити навіть своєї історичної ролі в подіях, що — несподівано для них! — винесли їх на чоло української держави в ролі президентів, прем'єр-міністрів та державних провідників".

Сьогодні, коли знов відроджується у декого мода перебільшувати державнотворчі заслуги наших державних мужів 1917 — 20 рр., не завадить звернути увагу на щойно наведені рядки В. Мартинця, а за тим і на матеріяли в самій книзі, які цю думку підпирають.

Також дуже влучними є міркування, що перекреслюють твердження нинішніх ідеалізаторів скоропадщини:

"... Ніде правди діти — Центральна Рада не стояла на висоті свого завдання. Але коли П. Скоропадський розігнав Українську Центральну Раду й захопив владу при допомозі німецьких багнетів, то зробив перший фальшивий крок, бо поставив себе не тільки в ролю узурпатора, але, що далеко гірше, в становище німецького ставленника та дав право німцям підносити руку на українську владу; себто з союзників змінив їх на окупантів, яких воля й сила є едино рішаючими... А та обставина, що гетьман, не можучи притягнути до співпраці українців, по волі чи по неволі сперся на московські, та ще й реакційні елементи, що їх навіть Московщина зліквідувала в себе, промовляє не в його користь, а проти нього: бо хто міг розігнати українську (леґальну) владу, повинен був уміти створити іншу українську владу, а коли цього не вмів, не повинен був виривати іншим владу з рук".

Сьогодні не прийнято спокійно-розважливо і водночас сміливо писати про помилки в українському недавньому політичному минулому. Сьогодні всі гріхи минулого або обходяться (чи не для того, щоб їх повторити в новій історичній редакції?) або висвітлюються в тоні й дусі базарної плітки (для осягнення хвилинного політичного "ефекту" в поточній політичній боротьбі). На щастя, як бачимо, обох цих недоліків уникнув В. Мартинець у своїй праці.

В цьому ж, третьому, розділі спиняється автор на характеристиці тих еміґраційних і західньо-краєвих ідеологічних груп і організацій, що з бігом часу стали підвалиною для ОУН ("Група української національної молоді", "Леґія українських націоналістів", "Союз української націоналістичної молоді" тощо). Наш автор на протязі довгих років стояв в центрі формування ідеологічних вартостей націоналізму, був редактором журналу "Національна думка", а пізніше редактором офіціозу ПУН-у "Розбудова нації", тому його аналіза ідеологічних шукань серед націоналістів у 1925 — 30 рр. заслуговує на особливу увагу. Він цитує цілий ряд найцінніших тогочасних статтей, маючи на увазі не лише історичну вартість їх, але й слушно вважаючи, що не в одному можуть вони й нині виховувати здорові засади націоналістичного мислення.

Дуже цікавими є його висвітлення стосунків організованого націоналізму із Д. Донцовим. Як бачимо з праці, Д. Донцов ніколи не мав безпосереднього відношення ні до УВО, ні до ОУН, ніколи також не був визнаний офіційним ідеологом організованого націоналізму, і хоч його твори мали великий вплив на націоналістів, одначе провідні націоналісти завжди критично ставилися до Д. Донцова, до його крайніх гасел неґативізму і його захоплень чужими соціяльно-політичними зразками. "Українське підпілля" наочно виявляє, що удари спрямовані проти революційного націоналізму за його нібито "донцовство", є перекрученням історичної дійсности.

Останні три частини праці відображають кризу в УВО і повільне виростання ОУН в боротьбі з опортуністичними українськими течіями. Автор показує тактику цієї боротьби: націоналісти воліли не вступати в дрібничкову драчку зо своїми суперниками, вони били їх лише в принциповій площині і розкривали перед громадянством нечисті вчинки своїх партнерів, викривали їхні безсилі, але злобні інсинуації із затриманням певної рівноваги і почуттям вищости тих, що мають захоплюючу перспективу злету на високості творчости і подвигу.

В останніх розділах великий інтерес являють характеристики образів визначних українських націоналістів, особливо тих, що вже відійшли від нас в вічність, як бл. п. Коновалець, Сеник-Грибівський, Сушко, Головінський. Ці образи подано з інтимною теплотою, але, здається, без ідеалізації. Образи Коновальця і Сеника вихоплено з натури, з розкриттям ряду побутових деталів, їхнього життя, їхніх звичок, ставлення до людей, уподобань тощо.

Закінчується книгу аналізою перебігу Першого Конґресу Українських Націоналістів.

Побажаємо авторові продовжити його працю другим томом, який охопив би ті явища, що зі сфери поточної політики відійшли вже у сферу історії. Таким періодом, на нашу думку, є розвоєвий процес ОУН до трагічної смерти бл. п. Є. Коновальця.

Ю. КОРОЛІВ

ЯК ФОРМУВАВСЯ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОГЛЯД НА СОВЄТИ?

ЙОСИП Е. ДЕЙВІС: "МІСІЯ В МОСКВУ". НЮ-ЙОРК, 1943, 16. ВИДАННЯ.

Большевія добилася визнання і нав'язання дипломатичних зносин з Америкою дуже пізно. Треба було чекати аж на прихід Рузвелта до влади і йому завдячує світ, що впровадив большевиків до сальону. Все ж перші роки нових взаємовідносин пропливають не надто рожево і тоді посилають у Москву не професійного дипломата, але правника й економіста Йосипа Дейвіса.

Оце перед нами його книга, де він розказує, що бачив у Москві за час своєї Місії від 1936 до 1938 року. Часті наклади і передруки книги вказують на почитність і заінтересування, що його викликала в широких колах. Мусіла вона мати немалий вплив на формування американської публічної опінії.

Залишаючи на боці головну ціль місії — стягнути борги царської Росії і з'єднати собі союзника в запліччі Японії, тоді грізної конкурентки американців у змагу за Пацифік, і не вдаючись у подробиці опису совєтського побуту й життя дипломатичного середовища, нас цікавить характеристика большевицького режиму, його провідників і прогнози на майбутнє.

Перш усього автор заспокоює своє й публічне американське сумління: нема небезпеки від комунізму і нема причин до конфлікту інтересів між СССР та ЗДА, навпаки, є всі дані до співпраці. Небезпека інгеренції у внутрішні американські справи за посередництвом Комінтерну відпадає наслідком договору Рузвелта з Літвіновим в 1934 році, а "ми завжди чули, що вони (себто большевики, наша прим.) додержували своїх зобов'язань і були аж до скупулятности уважні до раз даного слова".

Як дивиться на те п. Дейвіс тепер?

"Особисто я переконаний, що на довгі роки нема для світа небезпеки від комунізму. Комунізм себе не виправдує. Цей уряд, (большевицький, наша прим.) це не комунізм, це соціялізм. І навіть цей соціялізм змодифікувався і змушений був іти на щораз більші уступки методам капіталізму й індивідуалізму, щоб не спиняти руху машини".

Не вистачає авторові розвіяти страх перед комуністичною потворою, він іде дальше, аж до морального виправдання большевиків та до ставлення їх на одну платформу з американцями:

"На мою думку російський нарід, совєтський уряд і совєтські провідники руководяться, в основі, альтруїстичними ідеями. Їхньою ціллю є мостити шлях братерствву людей і поправити долю простолюддя. Вони хочуть створити суспільність, де люди могли б жити, як рівні. Вони віддані справі миру".

"Політичний імпульс російського й американського народів — сприяти щастю найбільшого числа. Ось ціль, до якої прямуємо. Наші методи різні. Ми думаємо, що наші найкращі, але признаємо за вами право вважати найкращими свої".

Не диво, що Москва в Дейвіса, а тим самим і у великій масі його читачів, являється оборонцем демократії, і зрозуміле, чому большевики хвалили його, як "чесну людину, хоч інших поглядів".

Не від речі було б познайомитися з авторовою характеристикою Сталіна:

"Користується він великою повагою, уважають його скромною, схильною до самотности, опанованою одною ідеєю, простолінійною, відданою комунізмові і піднесенню пролетаріяту людиною. Відповідальність (за ліквідаційні процеси, наша прим.) загально приписують "партійній акції". Справді, Сталіна вважають тут загально найсильнішим характером, але є він, так сказати б, типом "поблажливого шефа", що позволяє своїм товаришам на власні рішення". "Він робить враження сильної, але стриманої і розумної душі. Його бурі очі — ввічливі і ласкаві. Дитина любила б сидіти в нього на колінах і собака радо до нього підходила б".

Як вам подобається дядько Сталін в очах американського демократа?

Мовляв, не такий чорт страшний, як його малюють.

Дейвіс виправдує ліквідаційні процеси, а Вишинський, тодішній прокурор, а тепер міністер заграничних справ, у нього виглядає ось так: "Спокійний і безстрасний інтелектуаліст, здібний і розумний. Процес за зраду провадив він способом, що з'єднав у мене, як правника, респект і подив".

Признає, правда, автор, що є терор і що він не менш, а може й більш кривавий, як коли небудь за царських часів. Є теж поліційний нагляд над чужими дипломатами, але його причина — охорона їх перед атентатами, що могли б викликати міжнародні ускладнення.

З цілої книжки б'є не тільки признання, але й подив до большевиків, їхньої рішучости і їхнього діла, якому пророкує він велике майбутнє. І хоч автор накінці признає, що за всі ці досягнення нарід платить за дорогу ціну і дякує своїм прадідам, що зважилися на піонерство в американських пущах, через що він має щастя жити в країні, де шанують людину, все таки в американського читача після перечитання книжки, мусить залишитися з одної сторони почуття симпатії до большевиків та їх кривавого "експерименту", з другої — почуття безпеки і незагроженості від московського кольоса.

Цікаво, що Україна, як політичний фактор, в Дейвіса не існує. Згадує він зрештою про неї надзвичайно рідко, тільки як про поняття географічне, часом як про провінційно-етнографічне.

Автор вірить у тривкість большевицького режиму і в його силу. За ввесь час своєї дипломатичної і пізнішої політичної кар'є-

ри був він речником помочі большевикам, ще заки Америка вступила у війну і своєю якістю знавця большевицьких відносин заважив немало на тому, що большевики поміч дістали.

Як дивиться автор на Совєти і на їхнє відношення до Америки тепер, 8 літ після появи своєї книги? Мабуть ані Сталін вже не такий добродушний, ані паралельність совєтських і американських інтересів не така очевидна тепер у нього, як і в багатьох інших американців, що мостили шлях большевицьким симпатіям в американському народі. *З. К.*

З НОЖИЦЯМИ ПО ПРЕСІ

ОСЬ ЯК ВИГЛЯДАЄ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ "РАЙ"!...

"Українські Вісти" (Едмонтон) в ч. 36 з 20 м. м. друкують спомини кол. урядовця совєтської амбасади в Канаді, Ігоря Гузенка, який — як відомо — втік від большевиків і прозрадив їх шпигунську діяльність у Канаді. Там читаємо таке:

"Наша група зробила одну і тільки одну прогульку до того села. Те, що ми там побачили, пригнобило нас жахливо.

Ми приїхали туди саме в обідню пору і застали селян місцевого колгоспу, як вони стояли в черзі перед загальною їдальнею, дожидаючи куска хліба, що не був більший від кулака. По черзі входили до комірки, що була повна тютюнового диму і чаду. З середини доносилися голоси сварки і крику. Счевидячки, якийсь колгоспник пропустив когось вперед себе і той, хто розділював хліб, відмовив людині її пайка.

Пройшовши чергу за хлібом, селяни уставлялися в другу чергу, щоб одержати брудні дерев'яні миски наповнені якимсь плином брудного кольору. Така комбінація "зупи" і хліба — це був обід, обід, що викликав би бунт у першій-ліпшій тюрмі.

Я подумав про те, як ми звикли нарікати на харчі в головній кватирі розвідки і почув себе душевно засоромленим".

А ось деякі цифри:

Пресова Служба пляну Маршала в Парижі опублікувала порівняльну таблицю покупної спроможности пересічного робітника в СССР і ЗДА.

З цієї студії, абсолютно об'єктивної і спертої на цифрах, поданих двома делеґаціями Генеральної Федерації норвезьких синдикатів, які відвідали обидві названі країни, виходить, що американець мусить працювати п'ять хвилин, а совєтський робітник — півтори й більше годин, щоб заробити рівновартість одного буханця хліба.

Ось декілька рівновартостей у часі праці поточних споживчих продуктів:

	ЗДА:	СССР:
Цукор, фунт	5 хвилин	2 години
М'ясо, фунт	30 хвилин	4 години
Масло, фунт	40 хвилин	9 годин
Пиво, пляшка	6 хвилин	2 години
Вовн. сукня	13 годин	19 днів
Убрання	25 годин	51 день

(В СССР в убранні є лише 50% вовни).

ГЕТЬМАН ПЕРЕД УКРАЇНОЮ, ПРО КАНДИДАТІВ НА НОВИХ ГЕТЬМАНСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ ТА ПРО БУДУЧОГО "ПОМАЗАННИКА БОЖОГО"

"Народня Воля" (Скрентон, Па) в ч. 36 з 22 м. м., реферуючи останній з'їзд гетьманців у Канаді, пише таке:

"Річ несумнівна, що в з'їзді брало участь багато щирих і добрих українських людей, які справді бажали б Україні прихилити неба. Але, як каже стара народна мудрість, самими добрими бажаннями вистелена дорога до самого ... пекла. До добрих бажань ще потрібно відповідного знання і відповідного діла. На превеликий жаль, різні реферати відповідальних провідників СГД у Канаді виявляють поза їхньою доброю волею тільки багато наївности і дуже мале знання про те, що діялося в Україні від смерти Шевченка до 1920-их років. Тому ці люди падуть жертвою зручних грачів, які діють з поза куліс, або які щойно тепер появилися на сцені, претендуючи на провід в організації.

Основний клич СГД, як його пропаґує його орґан і з'їзд, є явно протисуспільний і протинаціональний. Кандидати на нових провідників СГД у Канаді, так і видно, люди не з поля реальної праці між народом, а "ідеологи" від зеленого столика. Інакше вони не проголошували б як клича організації: "Бог, Гетьман, Україна". Слушно, що Бог має бути перед Україною, бо Бог є перед цілим світом і перед кожною людською справою. Але навіть для українського монархіста, якщо він щирий і свідомий громадської справи, мусить Україна стояти перед її монархом. Правдиві монархісти в правдивій монархії для добра народу можуть усунути монарха. Так зробили, на приклад, не якісь тільки українські "руїнники", але захвалювані гетьманцями англійські консерватисти, які є монархістами не з вечора на ранок, а з непам'ятних часів. Вони, як це пам'ятають ще всі, навіть члени СГД, усунули для добра народу Великої Британії свого монарха Едварда VIII і, як це також усі добре пам'ятають, цей усунений монарх не побіг до Гітлєра, Муссолінія чи свого товариша по монаршій професії — японського цісаря за допомогою проти своєї Батьківщини, Великої Британії, але пішов добровільно на вигнання. Це сталося спокійно і з користю для Ве-

ликої Британії тому, що там по Бозі іде зараз Велика Британія і її народ, а не — монарх. Тим часом аранжери від ідеології "гетьманців" на перше місце ставлять свого гетьмана, а Україну аж після нього. Це значить, що для українського монархіста монарх є важніший від України і на випадок суперечности інтересів України і монарха, рішає інтерес — монарха.

Зрештою постанови з'їзду виявляють намішану кашу з дьогтем. Баламутність доходить до того, що з'їзд у 4-ій точці своїх постанов проголошує Данила Скоропадського "будучим помазанником Божим". Така постанова є по суті для кожного християнина богохульством, бо ж Помазанником Божим є сам Ісус Христос".

КУДИ ВІДНЕСТИ "СПІЛКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ" (СУМ)?

"Українські Вісті" (Н. Ульм) в ч. 69 пишуть з приводу свята молоді в Н. Ульмі між іншим таке:

"Приємно бачити молодь веселу, життєрадісну. Приємно, коли вона зорганізована, дисциплінована і свої з'їзди влаштовує помолодечому, нехай і з молодечими хибами, але творчо й самостійно. Найголовніше — коли молодь знає про свою молодість і про свій обов'язок готуватися до майбутнього життя, себто насамперед учитись і вчитись. Зле, коли ця молодь розполітизована, коли вона стає іграшкою в руках т. зв. "молоді", що вдається трохи до політики, а може, більше до політиканства і зводить на манівці оту справді молоду молодь.

Куди віднести Спілку Української Молоді? Тяжко на це питання відповісти. Але ствердити треба, що СУМ, не зважаючи, може, на прагнення свого проводу, не знайшов шляху до сердець наддніпрянської молоді. Представників наддніпрянської молоді в організованих і стрункіх (може, занадто організованих і занадто стрункіх) рядах дуже і дуже мало. Навіть гірше: СУМ, як організація, не знайшла спільної мови із старшим громадянством, на шкоду і молоді, і цьому старшому громадянству".

ЩЕ ПРО ВИННИЧЕНКА, ЗОКРЕМА ПРО ТЕ, ЧОМУ ЙОГО УКРАЇНСЬКА СУСПІЛЬНІСТЬ БОЙКОТУЄ

"Українське Слово" (Бльомберґ) в ч. 34 помістило статтю Павла Зайцева п. з. "Дороговказ", що в ній автор виступає проти спроб Ново-Ульмівських "Українських Вістей" ґльорифікувати В. Винниченка та закидів, що українська суспільність замовчує Винниченка та ще й вказуючи: "Можна сподіватися, що наша еміґрація, перекипівши в казані таборових чвар, якраз в особі Винниченка та його думках знайде дороговкази". П. Зайцев пише між ін. таке:

"Це правда, що українська еміґраційна преса майже не згадувала про Винниченка, не робила цього і західньо-українська преса (за винятком "смєновєхівських" видань, що виходили за большевицькі гроші!). Але що ж злочинного було в тому замовчуванні?

Чи панове, що пишуть це, не знають, чому В. Винниченка "замовчували"? Адже у трагічному 1919 році В. Винниченко злочинно покинув державний центр, який очолював, для того, щоб, написавши за кордоном три томи свого "Відродження нації" і обплювавши в них все, що для нас було святістю, попростувати ...до Леніна і Раковського, тодішніх катів України, проти яких ті, кого він зрадив, боролись, проливаючи свою кров. А чи покаявся? В тих самих "Вістях" щось рік тому уміщено його листа, де він каже, що "трохи загостро" критикував нашу дійсність. Який зворушливий евфемізм!...

Нам "зацькували" і самого Вождя. Може панове чули про Його могилу в Парижі? Чи Винниченко зложив тоді своє співчуття Його співборцям? Чи він висловив своє обурення, коли вбивцю, на радість орґанізаторам вбивства, виправдано?

Він тоді з ними солідаризувався! Ви, шукачі правди, яка Вам ніяк не хоче об'явитися, вихваляєте борця Петлюру, а водночас шукаєте "дороговказів" у Винниченка, який Петлюру помиями обливав. Це вже справді "ідеологія" з подвійною бухгалтерією!...

Ви підтримуєте Церкву і стоїте за релігійне виховання, а шукаєте "дороговказів" у Винниченка, який "попів", як чорт кадила боїться...

Теж подвійна бухгалтерія!

Творів Винниченка ми не видали — це правда, але їх охоче видавали в Совєтах, і навіть авторові гонорари платили, хоч і з перебоями. Отже там його довгий час не "замовчували".

Тепер Винниченко то пише покаянні романи, то політичні брошури про український... солідаризм! У брошурах він пропонує створення єдиного українського фронту разом... з комуністами.

А публіцист з "Українських Вістей" "якраз в особі Винниченка та в його думках" сподівається знайти для нашої еміґрації "дороговкази до корисної і плідної діяльности".

Винниченко сам з себе зробив живого трупа. Коли ж тепер він воскресає для кращого життя, то ми його "цькувати" не будемо, але шукати у нього "дороговказів" можуть лише ті, що, заблукались, не бачучи наших ясних і яскравих маяків. Ми їх маємо і без Винниченка.

Засудити большевизм — це ніякий "дороговказ". Ми його від самого початку не сприйняли. Коли старі великі грішники каються, то і з християнського і з національного погляду це треба вітати. Але хай же Винниченко цілком покається, — хай засудить свої тяжкі злочини супроти нації. Досі він тільки виправдувався, та й те почав робити запізно, коли вже всяке "большевизанство" перестало бути коньюнктуральним".

"ОЧОРНЮВАННЯМ І КЛЕВЕТОЮ СТАРАЮТЬСЯ ПРОЯВИТИ СВОЮ ДІЯЛЬНІСТЬ.

Брюссель (П. Б.) в своїм комунікаті ч. 20 з 12 м. м. відкриває ось які методи бандерівського середовища:

"Зокрема комунікат Українського Науково-Освітнього Т-ва (УНОТ) у Бельгії, що появився дня 4 вересня ц. р. в часописі *"Українець-Час"* (Париж) є яскравим відзеркаленням морального стану того громадського середовища в Бельгії, що очорнюванням і клеветою старається проявити свою діяльність. Ми не знаємо, що було поштовхом до появи цього, позбавленого в своїх основах правди, комунікату, зате ми знаємо, що голова УНОТ-а інж. Дм. Андрієвський нічого не знав про нього. З того ясно виходить, що деякі члени Управи УНОТ-а надужили фірми Т-ва та тим виставляють самі для себе найкраще свідоцтво. В нашому посіданні велика вже коресподенція, що напливає від передових, духовних і світських, українців, в якій вони висловлюють свій жаль та опрокидують такий спосіб ведення "змагань у праці".

ЯК НЕ ТРЕБА ВЕСТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПРОПАГАНДИ, АБО АНГЛІЙСЬКИЙ ЧАСОПИС ПРО ТЕ, ЯК М'ЯКО-МАНІРНИЙ ЯРОСЛАВ ПЛЯНУЄ ПОВСТАННЯ 17-ОХ НАЦІЙ"

"Catholic Herald" помістила статтю-інтервю Ф. А. Фулфорда з Я. Стецьком і в цій іронічно писаній статті читаємо між ін. таке:

"Він більше схожий на касира банку, ніж на вождя 17-народового проти-червоного руху, цей м'яко-манірний Ярослав Стецько (37), колишній прем'єр-міністер України. Він мені цими днями в Лондоні передав страшний список націй, опанованих червоними. Ці нації збираються довкола його прапора в Мюнхені, звідки він керує "Антибольшевицьким Блоком Народів", скорочено АБН.

По три делегати з кожної з тих 17 націй помагають йому в його обов'язках як президента АБН-у. На конґресі, що недавно відбувся в Мюнхені, урочисто схвалено "зруйнувати тюрму народів, модерний російський імперіялізм, зліквідувати большевицький режим у тих країнах, що недавно підкорені червоному володареві".

Тутешні католики дуже мало обізнані щодо існування такого хрестоносного походу хвилюючого характеру та потенціяльно широких розмірів, що ним кермує, головним чином, містер Стецько та його делеґати.

Він додав усе ж таки, що не дивлячись на це все, боротьба українських повстанців не має занадто великого мілітарного значення, вона змагає більше за збереження моралі співпатріотів та союзників. УПА не має, розуміється, нічого спільного з Укр. Сов. Соц. Республікою, з її маріонетковим урядом, що з ласки Росії репрезентований в Об'єднаних Націях. Народ бунтує проти неї.

Містер Стецько стверджує, що УПА фактично контролює територію на 200 000 кв. миль.

Війна летючками іде ввесь час завдяки надзвичайно потужній пресі. Поштові скриньки, дороговкази, телеґрафні та кілометрові стовпи, залізничі станції та поїзди — все засипане пропаґандою УПА, щоб усе це бачило червоне вояцтво".

У. Н РАДА І ГРУПА "БЛИСКУЧОГО ВІДОКРЕМЛЕННЯ"

"Українське Слово" (Париж) в ч. 411 з 25 м. м. в статті п. з. "УНРада й громадянство" пише таке:

"Всі українські значніші громадські орґанізації на чужині осібними резолюціями визнали авторитет УНРади, як політично-державного центру. Та з часом виявилось, що не у всіх йде слово в парі з ділом. Почали підніматись голоси проти підпорядкування громадських установ політично-державному центрові. Далі стали чинитися перешкоди у виконанні повинности громадян супроти УНРади, коли мова про національний податок. А врешті не забракло і одвертих виступів деяких громадських кол проти УНРади.

Отже сталося щось подібне, як би громадяни відмовлялися платити державі податок, або почали закликати до революції проти уряду. Чи це несвідомість, чи анархія?

В Англії, коли СУБ в старому складі Управи став збирати податок, то в певних околицях, де мала більший вплив певна політична група, виявлено саботаж. Так само і в Німеччині, де ЦПУЕ в новому складі під проводом тої самої ґрупи, не приложило старань до збирання податку. В Бельгії провід УДК, віддавна в руках прихильників тої ж ґрупи, пускав листи для збірок на різні цілі, лише не на УНРаду. Самі люди, які читали гарні резолюції проводу УДК на честь УНРади питали: чому так? Відповідь одна: тому, що УДК не підтримав на ділі УНРаду, лише на словах.

Перечислені громадські організації донедавна мали в проводі також представників різних ґруп. Однак протягом біжучого року всі вони опинилися під виключним впливом одної політичної ґрупи, малоприхильної до УНРади.

Згадана ґрупа захотіла зробити з громадських орґанізацій знаряддя своєї партійної політики. Захопивши командні становища громадського життя, вона стала шахувати УНРаду "мандатом мас", себто громадською опінією. Контролюючи збіркові акції, вона взялась підважувати матеріяльну базу УНРади. А щоб мати в цьому вільну руку, вона усунула з проводів чолових орґанізацій особи віддані У Н Раді і посадила на їх місце своїх людей".

НЕ ТІЛЬКИ "БЛИСКУЧЕ", АЛЕ І "БАЛАМУТНЕ ВІДОКРЕМЛЕННЯ", ТА ЩЕ Й З САБОТАЖЕМ УНРади.

"Українські Вісті" (Н. Ульм) в ч. 74 і 75 в статті В. Гришка п. н. "Баламутне відокремлення", вказуючи, що тактика бандерівської групи "блискучого відокремлення" в нічому не змінилася по вступі її до УНРади, пише між ін. таке:

"Ця партія змінила свою позу лише настільки, щоб, покінчивши з "блискучим відокремленням" від сконсолідованих політичних українських сил на еміграції, почати період продовження цього ж таки відокремлення, тільки вже в самому сконсолідованому фронті цих сил. Відокремившись від усякої моральної й матеріяльної відповідальности за долю того всеукраїнського політичного центру, що його вона фактом свого вступу до УНРади перед усім українським громадянством визнала, вона під виглядом опозиції розгорнула справжній "тихий саботаж" усієї діяльности цього центру, супроводячи це, правда, не тихою, а досить таки галасливою кампанією обпльовування його на сторінках різних безвідповідальних газетних рептильок та на всяких таборово-базарних, блазенсько-свистунських "митюжках".

Ця партія під злорадні апльодисменти всієї чухновсько-несмєяновської єдинонеділимської братії на протязі одинадцятьох місяців тяжкого організаційно-підготовчого періоду діяльности першого Виконавчого Органу УНРади робила все можливе, щоб якнайбільше утруднити його ставання на ноги, перешкоджаючи створенню відповідної до його завдань фінансової бази і підриваючи шляхом найбільш нечесної демагогії його престиж і авторитет серед української еміграції.

Перенісши свою злощасну тактику "блискучого відокремлення" також і на форум УНРади, прикриваючися приналежністю до неї, як доказом своєї прихильности до ідеї консолідації, ця партія ще більше, ніж своїм "блискучим відокремленням" поза рамками будь якого всеукраїнського центру, внесла хаос в українське життя на еміграції, обезвартіснюючи всі його політичні вартості і викликаючи в усіх розпач і безнадію.

І ось, нарешті на другій сесії УНРади "з мішка вилізло шило". Поведінка фракції цієї партії на сесії УНРади була буквально аналогічна російському "валянню дурака" совєтської делегації на сесіях ОН, тобто — була поведінкою тих, що прийшли з наперед ухваленим рішенням "не договоритись" і, сповнені зневаги до самої інституції договорення, ставлять навмисне неможливі для договорення умови, щоб потім демагогічно звалювати всі провини на кого завгодно, тільки не на себе. Тоді для всіх стало зрозуміло, що ця партія ніколи й не думала відмовлятися від свого "блискучого відокремлення". Це, власне, і є баламутна позиція, що її найвірніше було б окреслити як не "блискуче відокремлення", а баламутне відокремлення. Баламутне, бо нічим іншим не зумовлене і не виправдане, як тільки бажанням за всяку ціну робити бодай баламутну, але "революцію" проти своїх же за девізою — "бий свій свого, щоб чужий і духу боявся", і тим підтвердити свою так афішовану "революційність".

Але баламутність позиції ОУНр щодо УНРади особливо викриває та кричуща суперечність аргументів, з якими вона критикує УНРаду. Ось приклад: борючись нібито за те, щоб представники неполітичних громадських організацій брали участь в УНРаді, ОУНр у той же час атакує УНРаду за втручання її Виконавчого Органу в справи неполітичних громадських організацій, закидаючи "тоталітаризм". Або атакувати ВО УНРади за його "намагання" підпорядкувати собі громадські неполітичні організації і в той же час критикувати цей самий ВО за те, що він не зумів "навести лад і порядок на громадському відтинку", і т. д., і т. п.

Суперечність аргументів ОУНр проти УНРади — вияв нещирости цих аргументів. Не ті речі, якими аргументує свою боротьбу проти УНРади, цікавлять ОУНр, а самі аргументи, як такі. Їй потрібні будь-які, навіть і найсуперечніші аргументи, аби тільки мати привід атакувати. Відпаде один аргумент, вона знайде інший, за девізою — аби був супротивник, а аргументи проти нього знайдуться. А як у якомусь питанні й не буде аргументів, однаково вона буде проти. Так голосувала ОУНр проти відозви УНРади на другій сесії, бо їй не подобалися в ній певні місця, але коли делегат УРДП подав пропозицію, щоб УНРада зважила на бажання ОУНр і змінила ці місця в відозві, то ОУНр сама не голосувала за цю пропозицію. Отже — її цікавило, власне, тільки те, щоб зафіксувати свою незгоду з відозвою, щоб бути проти. Так само, вислухавши експозе нового Виконавчого Органу і проголосувавши за нього, фракція ОУНр виступила з заздалегідь заготовленою декларацією проти нього. І т. д., і т. п. У цьому й полягає суть баламутного відокремлення ОУНр в УНРаді.

Але яка мета такого відокремлення? Мета ясна: ОУНр хоче сама безроздільно панувати в українському політичному житті на еміграції. І вона буде критикувати й атакувати кожен центр, не від неї і не по її "образу й подобію" створений. І тут даремна справа з нею дискутувати. Не дискутувати, а викривати її баламутство перед усім нашим еміґрантським загалом — ось що маємо робити нині в інтересах нашої загальної справи, для якої найперше потрібні *ясність і гесність*".

ДОТЕПЕРІШНІЙ БАНДЕРІВЕЦЬ ЗАСУДЖУЄ ПУБЛІЧНО БАНДИТСЬКІ МЕТОДИ ОУНР І СБ.

П. Яровий Галат, недавній член бандерівської ОУНР, оголосив у пресі таку заяву:

"1. Доводжу до відома, що від деякого часу я не вважаю себе і перестав бути членом т. зв. закордонних частин ОУНР, ані не виконую в цій організації і її експозитурах жодних функцій.

2. Застерігаю провід ЗЧ ОУНР, що коли й надалі будуть продовжуватися провокативні доноси, терор і шантаж щодо моєї особи або такі спроби фізичної ліквідації мене, як це мало місце в травні ц. р. в Мюнхені (з боку мирон-матвієнко і івано-кашубівських СБ-івських убивників і провокаторів), я буду змушений віддати цю справу під осуд компетентних громадських і політичних чинників української еміґрації та законним судовим органам країни, де мають чи матимуть місце такі випадки.

З оголошенням цієї заяви вважаю себе нічим не зв'язаним у дальшому толеруванні або замовчуванні перед українською еміґраційною громадою всього того, що шкідливе й злочинне з погляду моральнього й національного, — байдуже, що це може чи буде показувати справжнє негативне обличчя т. зв. ЗЧ ОУНР і демаскуватиме антинаціональні, аморальні і злочинні вчинки СБ-івських убивників і провокаторів ворожої аґентури за кордоном.

Заявляю, що кожне висунене мною обвинувачення проти сумної слави т. зв. служби безпеки на еміґрації і її покровителів з проводу ЗЧ ОУНР я можу ствердити документально, свідками і т. ін. прилюдно, в пресі чи на будь-якому суді.

Верховоди з проводу ЗЧ ОУНР хай візьмуть також до відома, що вони будуть відповідати перед судом за поширювання серед чужого й українського середовищ провокативних наклепів і таврування (за большевицьким зразком!) большевицькими чи ще там якими аґентами всіх тих, що опозиційно або негативно наставлені до ЗЧ ОУНР і злочинних дій служби безпеки.

4. До публікації в демократичній українській пресі цієї заяви я був змушений безнастанними провокаціями, шукануванням і тероризуванням мене СБ-івськими аґентами протягом довгого часу та після того, коли вичерпані були всі засоби і намагання довести керівним чинникам ЗЧ ОУНР антидемократичність і злочинність та інспірацію ворожої аґентури у всіх тих провокаціях і бандитських діях СБ-івської мафії за кордоном".

ЦПУЕ ЗАЙМАЄТЬСЯ СІЯННЯМ РОЗБРАТУ І ВСІМ ІНШИМ, ТІЛЬКИ НЕ ТИМ, ЩО МАЄ ОБОВ'ЯЗОК РОБИТИ.

"Українські Вісті" (Н. Ульм) в ч. 69 в статті п. з. "Українців нема" пишуть таке:

"У місячному звіті про еміґрацію в червні, що був опублікований у світовій пресі, немає згадки про українців. Разом еміґрувало 18.681 особа, з них до США 10.277 осіб. Українців у статистиці зовсім немає. Вони мабуть, причислені до поляків, совєтів, бездержавних, румунів (буковинці) і мадярів (закарпатці). Так і не знатимемо числа українців-еміґрантів та місця їх поселення.

Організоване українство добилося того, що в ідентифікаційних картах нас названо українцями без домішок "польський" чи "російський". На зміну цим причіпкам прийшов образливий і дикий епітет "совєт".

Теперішнє ЦПУЕ із своїм зв'язковим до ІРО (п. З. Пеленським) не має часу на оборону своїх земляків. Йому всю енерґію забирає сіяння розбрату на внутрішньому відтинку, розбивання УНРади. Ставши політичним "вітряком", що сіє чужий вітер на наш млин, ЦПУЕ цим не турбується, бо такі справи загально національного характеру як наведена вище, подібно до радіовисиляń українською мовою, піддержка Нац. Ради, співпраці з земляками інших груп йому та його анархістичній групі чужі".

ДОРОГОВКАЗ ІЗ ЖИТОМИРА

"Українське Слово" (Париж) в ч. 408 в статті під повищим наголовком пише між ін. таке:

"Чи в Італії вбивство Маттеотті чорними сорочками не помстилося на них десятикратно? Чи знищення Пілсудським ґенерала Заґурського не підірвало до основ престижу і його, і польської держави, і в наслідку не породило найзапекліших противників Пілсудського і його середовища?

Здається, що це загально знані й зовсім ясні речі. Але на цьому не кінець. Попри такі речі, коли вони вже заіснували, не можна перейти до денного порядку. Їх не вимазати. Вони черваком вгризаються в життя громади й підгризають коріння її існування. Доки не має до них ясної осуджуючої постави, доти в суспільності немає моральної бази під тривкий дальший розвиток, доти не може бути мови про таке потрібне й самозро зуміле спільне розташування й співпрацю різних елементів. Бо ж, як назвали б ми того, що над тілом підступно вбитого найближчого друга, простягає руку вбивникові тоді, коли цей вбивник, або підозрілий у вбивстві, не виправдав себе, не осудив такого вчинку, не висловив жалю? Далі брак осуду такого вчинку може наводити на думку, що дана людина, чи дане середовище схвалює такі вчинки. А якщо так, то тоді слід ждати від нього в майбутньому саме таких учинків.

Мусить бути знайдений ясний і недвозначний вихід в ім'я добра нашої спільної справи, в ім'я чистоти фундаментів нашої визвольної боротьби, в ім'я моральної атмосфери, без якої скоріше, чи пізніше подусимося. Ми знаємо: революція має свої закони. Те, що в нормальних умовах недопустиме, це в революції нераз конечність. Саме на початку оцих завваг є спогад про збройний напад, якого вислідом була смерть. Але смерть Юди, що за тридцять срібняків

продав друзів своїх; а такому й Христос передбачив на сухій гиляці смерть. Зате всі, що стоять у визвольній боротьбі, без огляду до якого середовища вони себе не причисляли б, є собі побратимами. Хто ж про це забув, того треба привернути до порядку.

Певно, що в умовинах, які витворилися тут на еміґрації, серед клевет, підюджувань, наклепів, в гарячці партійної драчки, може здаватися, що осудити вчинки, про які була мова й які закидають, це скапітулювати, це виявити свою слабість. В дійсності воно не так. Це саме виявити свою моральну силу, це виявити себе понад лайками дрібних людей, це відірватися від малого й буденного й зором кинути далеко вперід. І доки це не буде зроблене, доти невиразно й поплутано, неоправдано й шкідливо пробігатимуть внутрішні лінії наших сил, наших позицій, наших міркувань".

НАШІ ШАХТЯРІ В БЕЛЬҐІЇ ЗАСУДЖУЮТЬ ХУЛІҐАНСТВА БАНДЕРІВЦІВ

"Українські Вісті" (Н. Ульм) в ч. 72 оголошують такий протест наших шахтярів у Бельгії:

"Ми, українці шахтарі осередку в Моражі і околицях, що зібрались на спільне зібрання філії КСУНР та філії комбатантів, засуджуємо всі терористичні дії, що почались ще на рідних землях і повторюються тут на еміґрації, зокрема в Німеччині та Австрії. Усі факти, подані в часописі "УВ" (ч. 65), а саме замах на українського діяча Е. Рябуху в Австрії, протизаконний самосуд поліції над громадянином О. Злиднем у Новім Ульмі, провокаційні доноси до чужої поліції, що часто практикуються і в Бельгії, очорнювання наших найвидатніших і заслужених громадських діячів та багато інших фактів, — уважаємо, що всі ці дії спрямовані тільки на шкоду України і українського визвольного руху. Усі ці дії заплямовуємо й засуджуємо. Апелюємо до сумління всього українського громадянства на еміґрації, кому дороге українське ім'я, зміцнити свою єдність та засудити всі чорні дії й ганебну поведінку політичних хуліґанів. Звертаємось до всіх членів ОУНр, кому дорога Україна, українське ім'я, честь і совість дійсного українця-патріота, отямитись, бо всі ці дії шкодять насамперед їм самим".

ПЕРОМ І ШПАДОЮ

ТАК ЖУРЯТЬСЯ СКИТАЛЬЦЯМИ, ЩО АЖ РОЗПУКА БЕРЕ!..., А ЦІ НЕВДЯЧНИКИ КАМЕНУЮТЬ СВОЇХ ДОБРОДІЇВ!...

"Радянський Селянин", газета ЦК КП (б)У в ч. 37 оголошує статтю п. з. "Трагедія переміщених осіб", в якій читаємо таке:

"За останній час англійський та американський уряди, прикриваючись так званою ІРО (Міжнародна організація в справах біженців), розгорнули надто посилену діяльність щодо переселення переміщених осіб в інші країни, не питаючи, звичайно, згоди самих переміщених. При цьому їх політичні діячі та преса пояснюють, що таке "переселення" визване надзвичайно "демократичним" прагненням допомоги переміщеним якнайскоріше повернутися до "нормального життя".

Достовірні дані, листи цих нещасних людей, розповіді тих, кому якимсь чудом удається добратись до рідної радянської землі, малюють страшну картину трагедії невільників.

Нестерпні умови, які створені для радянських людей, насильно вивезених на підневільний труд за океан чи в інші кінці світу, привели до того, що люди втікають, не дивлячись на загрози потрапити до концентраційного табору чи тюрми, безнадійно блукаючи на чужині, шукаючи шматка хліба і притулку.

Хто ж заважає цим знедоленим повернутись на Батьківщину? — Англійські, американські та французькі окупаційні власті, що не тільки не виконують обов'язків, які Радянський Союз давно уже виконав, але і створили в таборах для переміщених атмосферу терору і катувань за те, що невільники бажають знати правду про свою батьківщину, відверто заявляють своє бажання повернутись до дому.

Работоргівцям допомагають презрені запроданці батьківщини.

Не обмежуючись терором, наклепами, воєнні злочинці, українсько-німецькі націоналісти з волі англійських, американських чи французьких окупаційних властей стали на чолі таборів, з шкури пнуться догодити своїм новим хазяям, тероризуючи полонених.

Український радянський народ жде з неволі своїх синів і дочок. І ніякі тенета, ніякі перешкоди работоргівців не позбавлять їх великих прав радянської щасливої людини".

Що за жертвенне і зворушуюче піклування нашими скитальцями!...

А скитальці, оті тероризовані всіми невільники, що їх за саме бажання повернутись до дому катують "українсько-німецькі націоналісти з волі англійських, американських чи французьких окупаційних властей". не то що відплачують своїм добродіям чорною невдячністю, але просто вже чорт зна чим. Ось читайте:

"Українські Вісті" (Едмонтон) в ч. 36 з 20 м. м. друкують дві надіслані знимки та листа одного скитальця з табору Гамбурґ-Нойґрабен, Фалькенбурґ, а там є таке:

"В нашому таборі була русска репатрі-

яційна комісія. Хотіли говорити з людьми, може хто схоче поїхати до дому. Комісія була під охороною 25-ох МП (англійських військових поліцистів). Публіка прийняла комісію голосними криками і свистами, що їх було чути дуже далеко. Англійці все обсервували. Комісія привезла з собою коло два сотнари газет, книжок та інших друків. Русскі говорили англійцям, що ми не дістаємо їх часописів, які вони нам висилають. Англійці дали зарядження таборовій поліції, щоб взяла газети з авта і внесла до бюра. По дорозі до бюра люди кинулись масово на газети, порізали шнурки, якими були ті газети пов'язані, і почали рвати й кидати в повітря. За дві хвилині білі кусні паперу вкрили землю, а пізніше люди згорнули всі ті папери і запалили при виході, куди комісія мусіла виходити. Як англійці відпроваджували большевиків до авта, то люди несамовито свистали і обкидали авта камінням.

Наші хлопці зробили знимки, з яких дві вам посилаємо. На одній з них видно, як жінка простягненою рукою грозить добре підгодованому большевикові; на другій видно, як люди кричать проти членів комісії".

Чи видав хто таке де в світі?! Каменувати своїх добродіїв! І напевно закаменували б їх на смерть, як би не 25 військових поліцистів буржуазної держави р а б о торгівців і капіталістів, що станули в обороні совєтських добродіїв!...

ЯК БОЛЬШЕВИЦЬКА ГАЗЕТА ЗАХВАЛЮЄ ПОШТУ СЕЛА ТОВСТЕНЬКЕ

"Українське Слово" (Вінніпег) в ч. з 14 м. м. в статті п. н. "Пошта села Товстеньке" пише таке:

"Кожного дня до контори зв'язку села Товстеньке (Тернопільська область) приходить свіжа пошта: газети, журнали, листи, посилки, грошові перекази. Багатьма нитками зв'язане наше колгоспне село з усім могутнім Радянським Союзом.

З багатьох місць Радянського Союзу надходять листи до села Товстеньке. З Донбасу, Далекого Сходу, Уралу; з Москви, Ленінграда, Києва, Калінінграда; з Дніпропетровської, Одеської, Вінницької та інших областей республіки пишуть рідні і знайомі. Жителі села Товстенького листуються з багатьма державними установами, навчальними та науковими закладами.

Міцний нерозривний зв'язок з'єднує жителів села Товстеньке з усім радянським народом, разом з яким дружний колектив молодих колгоспників будує нове життя".

Большевицька газета хоче тим сказати: сиділи досі жителі села Товстеньке на місці і носа з свого села ніде не показували. А тепер, за совєтської влади, бачите які прекрасні зміни — листи з цілого совєтського Союзу від щасливих колишніх жителів села Товстеньке.

Але всі знають, що з достатку і зі щастя ще ніхто у світі не покидав і не покидає рідних сторін і не їде в світ за очі. Тому,коли сьогодні жителі села Товстеньке, що від непам'ятних часів жили і вмірали в рідній селі, пишуть із чужих сторін — з Далекого Сходу, Уралу, Москви, Ленінграду та інших місцевостей, то це тому, що біда і нужда вигнала їх із рідного села.

І ще одно: большевицька газета мабуть, забула до виказу місцевостей, з яких приходять листи, додати ще такі місцевості, як концентраційні табори в Колимі, Мурманську над Білим морем і в різних місцевостях Сибіру, а також численні тюрми "широкої і любімої страни Расеї", в яких напевно перебуває велика частина мешканців села Товстеньке. Тільки їм, мабуть, заборонено писати листи до рідного села, і тому большевицька газета не згадує про цю їх переписку.

"НЕ РОЗПИТАВШИ БРОДУ — НЕ ЛІЗЬ ПРОЖОГОМ У ВОДУ".

"Самостійна Україна" в числі з червня ц. р. дала була відповідь **"Будучності Нації"** на її напасті з приводу Р. Смаль-Стоцького.

По появі цієї відповіді, один з тодішніх редакторів "Б. Н." п. Ріпецький, бігав по Вінніпегу та присягав пімсту "Самостійній Україні", мовляв, він тепер напише, що "С. У." попирає... братовбивство, а крім цього повизбирує різні невідповідні слова, що її уживає "С. У." в роді "бандерівський шабесгой", "мудрагель", "пускають блахмана", "вдають дурних" і. т. п. (цікаво, саме ці слова не подобалися також бандерівському "Українцеві-Часові!!) і публічно їх нап'ятнує.

Минув один місяць і другий, і відповідь не появлялася. Вдодаток в міжчасі п. Ріпецький два рази заявляв "усім і вся", що він вже розпрощався з "Б. Н.", так що люди махнули рукою на обіцяну "пімсту".

І був би на цьому кінець, бо ані "С. У.", ані, мабуть, "БН" не надто зацікавлені особою п. Смаль-Стоцького. Тому зовсім несподіваною була поява в три місяці пізніше відповіді.

Відповідь появилася в "Будучності Нації" з І. вересня ц. р. п. н. "З пресового калейдоскопу" і "Вилізло як шило з мішка". Правда, цей геніяльний твір не підписаний. Вдодаток п. Ріпецький знову бігав по Вінніпегу і не тільки якнайрішучіше відпекується від цієї статті, але заявляє, що її автором є о. Семчук.

У згаданій статті "Б. Нації" читаємо там - побіч списка оцих "непристойних" слів, у роді "мудрагель" і "шабесгой" - таке:

"А між тим всім ЦВІТКА, яка остаточно доказує, хто має братню кров на руках, хто пропагував братовбивства, хто наказував українським людям мордувати українських людей!

Цитуємо:

"А що польські поліційні агенти колись ходили за Р. Смаль-Стоцьким, це правда. Але вони

хоронили його перед членами УВО і ОУН, коли б ці хотіли покінчити раз на завжди з польофільською діяльністю Р. Смаль-Стоцького і з самим Р. Смаль-Стоцьким". (ст. 28).

Як відомо ані Бандера ані Лебідь не могли тоді доручувати членам ОУН мордувати "інакомислячого" українського діяча. Вони сиділи тоді в тюрмі польській. Натомість тоді діяв ПУН, або Провід Українських Націоналістів, який ОДИНОКИЙ м'г давати такі директиви членам ОУН. . . Де Ви поділи сьогодні славутній Декальог, що був профанацією, огидною профанацією Божих Десятьох Заповідей? Де ви поділи ваших 44 заповіді?... Звідкіля виходили директиви братовбивств (Бабія, Копача і тд.), ХТО вчив українську молодь, що "ціль усвячує середники?" ХТО? ХТО? ХТО?".

Успокійтеся! Все довідаєтеся докладно. Почнім від кінця.

Про те, що "ціль освячує середники" вчив духовий батько бандерівщини і теперішній її ідеолог, Д. Донцов, і ніколи ПУН такої думки не пропаґував.

Але й Донцов не був тут оригінальний, бо ще в XVI столітті Ініґо Льопез де Рекальде, більше знаний під назвою св. Ігнатія Льойолі, основник Чину Єзуїтів, впровадив засаду, що в усіх речах треба тільки остаточну ціль мати на увазі, з чого його послідовники перші викували практичне правило, що ціль освячує засоби. І виглядає щонайменше дивно, коли саме "Б. Н." шукає тріски в нашому оці, замісць звернути увагу на здоровенне поліно, з якого всі ці пізніші тріски, разом з Д. Донцовим, взяли свій початок.

Ніколи ПУН ані не похвалював братовбивства, ані не давав наказів убивати вирахованих у "БН" осіб, як ось Бабій, Копач чи інші. Всі ці накази давали тодішні верховоди в Галичині а пізніші головачі бандерівщини, як тодішній Крайовий Провідник Степан Бандера і Бойовий Референт Микола Лебідь. Безнастанно ішла боротьба ПУН з їхньою невідповідальщиною, що вкінці довело до явного бунту проти ПУН та його Голови.

Панів редакторів "БН" разить декальоґ українського націоналіста як "огидне надужиття і наслідування Божих Заповідей". Цікаво було б бачити вираз обличчя пп. редакторів, коли довідаються вони, що авторами його не були члени ПУН, тільки пізніші бандерівці, а саме теперішній шеф Служби Безпеки (С. Б.) Степан Ленкавський і покійний уже Іван Габрусевич, до речі, обидва сини католицьких священиків? А втім, цей декальоґ давно вже змінив свою первісну форму, яка ніколи не дістала апробати ПУН і ні в однім офіційнім виданні ПУН не знайшла місця. До речі, дивне, що "БН" разить декальоґ українських націоналістів, а не обурює такий же ж декальоґ різних спекулянтів і ґешефтярів, що виробляють усілякі "Десять заповідей успіху в інтересах", "Десять заповідей доброї господині" і т. д. Ніхто не добачує в тому профанації десяти Заповідей Божих, як ніхто не протестує проти декларації різних політичних, культурних і економічних "кредо", що теж узяли свою назву від першого слова молитви "Вірую".

Ні Бандера ні Лебідь, а тим менше ПУН з полк. Коновальцем на чолі, не давали доручення вбивати Смаль-Стоцького. А коли польські аґенти — як недавно запевняли нас у "Будучності Нації" — ходили за Романом Смаль-Стоцьким, то, мабуть тому, що або сам Смаль-Стоцький, або поліція побоювалася, що його можуть вбити члени УВО і ОУН. Однак вони зовсім не збиралися його вбивати.

Невідомо нам, звідки взяла свої інформації "БН". Може буде на майбутнє більше обережна в користуванні цим джерелом. Буде дуже корисне і для самої "БН", і для її читачів, коли вона відступить з тих позицій, куди загнали її інформації спеців від поборювання націоналізму.

Навіщо наражати себе на сміх? Якби дивилися шановні редактори "БН" на те, коли б "Самостійна Україна", беручи приклад з "БН", у низці статтей взялася доказувати, — а це могла б без більшого труду! —, що православ'я в Канаді прийшло як реакція на національну і релігійну політику того середовища, до якого зараховує себе "БН"? І якби ми почали давати докази на релігійну нетерпимість і братоненависництво з кол прихильників "БН" у відношенні до братів-українців православної чи іншої християнської віри?

Якщо панам редакторам "БН" симпатичні люди, що займалися братовбивством, або вони розраховуючи на їхню підтримку хочуть їх оправдати і скинути вину зо своїх аліянтів на кого іншого, нехай краще не вживають до того своєї католицької газети, бо це ні чести, ні слави, ні користи для неї не принесе.

Сказав колись український письменник: "швець знай своє шевство і до кравецтва не мішайсь". А народня приповідка каже: "Не розпитавши броду, не лізь прожогом у воду".

Ось це варто б запам'ятати собі панам редакторам "Будучности Нації".

Постанови 15-го З'їзду ОДВУ

І. Зібрані на 15-му Річному З'їзді Організації Державного Відродження України в Америці, його делеґати й гості учасники, свідомі переломового моменту в наступі міжнароднього большевизму проти поневолених народів на сході Европи й всіх інших демократичних країн світу, — заявляють свою готовість піддержати всіми силами зусилля демократичного американського уряду в поборюванні внутрішніх комуністичних п'ятих

колон, та стояти в перших рядах протикомуністичного фронту для визволення зокрема українського народу й забезпечення йому належного місця вільних народів світу.

2. З'їзд складає подяку през. Труменові та американському урядові за уможливлення приїзду українських скитальців до Америки, де вони мають змогу свобідно працювати, розвиватися й засвоювати американський демократичний устрій, — та заразом вирішує звернутися до през. Трумена та до всього цивілізованого демократичного світу з проханням за допомогу українському народові в його боротьбі за свободу, справедливість і демократичний устрій у майбутній незалежній українській державі, через співучасть у вирішенні української проблеми згідно з волею й вимогами українського народу, чим саме зможуть причинитися до скріплення світового миру.

3. З'їзд висловлює свою глибоку віру у витривалість українського народу, який на рідних землях знаходиться в безперервній та безприкладній боротьбі з московським большевизмом, — та рівночасно клонить голови перед усіми жертвами большевицького терору, десятками і сотнями тисяч тих іменних і безіменних борців, що караються на заслання, по совєтських концтаборах, в казаматах МВД, та в лабетах московсько - большевицької антидемократичної системи соціяльного визиску.

4. З'їзд підкреслює зокрема поширення протирелігійного фронту московсько - большевицької системи, як в Україні, так і в інших країнах окупованих москалями, — та приєднується до боротьби очоленої Ватиканом, патріярхом Атенаґорасом та всіми іншими віроісповіданими центрами, якої ціллю є спинити наступ модерного московського поганства проти свободи думки і сумління людини.

5. З'їзд вітає Українську Повстанчу Армію й організоване націоналістичне підпілля на рідних землях, які ведуть збройні змагання українського народу і є найкращими виразниками волі української нації, — та водночас закликає Центральну Управу ОДВУ, всі Відділи ОДВУ, та інші організації в Америці спішити з моральною і матеріяльною допомогою цим єдиним активним носіям ідеї свободи в краю, та авангардові воюючої України.

6. З'їзд вітає створення Української Національної Ради, і признає, що вона є єдиним державно - політичним виразником волі поневоленого українського народу та його визвольних змагань. Виходячи з цих міркувань ОДВУ чинно попиратиме Українську Національну Раду в її починах, і співпрацюватиме в тому напрямі з Українським Конґресовим Комітетом Америки та іншими українськими організаціями.

7. Важливим чинником у визвольно - політичних змаганнях українського народу, З'їзд визнає організований український світ поза межами України, — де він має найкращу і єдину можливість заступитися за своїм поневоленим народом, якому відібрано право заступати свою власну волю суверенного народу — а тому вважає, що обов'язком українців на еміґрації є гідне заступництво прав народу, з якого вони вийшли.

8. З'їзд закликає українців в Америці до ще тіснішої співпраці та єдности в усіх ділянках життя, а заразом складає признання ЗУАД Комітетові за дотеперішню працю в переселенні українських скитальців з Европи до Америки й інших країн світу, — та закликає Центральну Управу й відділи ОДВУ допомагати ЗУАД Комітетові в його благородній праці.

9. Виходячи з найістотніших потреб єдности і консолідації всіх українських діючих політичних сил, З'їзд рішучо засуджує всякі спроби несвідомих братів, що спровоковані ворогом, словом чи ділом роз'єднують наш народ на основі релігійних, соціяльних, територіяльних, чи суто партійних розбіжностей, та вводять анархію в українське суспільство. Водночас ОДВУ закликає всі українські політичні середовища до співпраці, зокрема в напрямі освідомлення тих наших братів в Америці, які захоплені дурманом комунізму, виконують ведмежу прислугу споконвічному ворогові України — Москві, і виставляють американський і український народи під молот московсько - большевицького імперіялізму.

10. Стверджуючи факт, що український націоналізм — єдиний з усіх українських рухів витримав вогневу пробу життя в боротьбі за найвищі ідеали, — З'їзд стоїть на становищі дальшого скріплення й розбудови націоналістичного руху — його ідеологічних та програмових заложень.

11. П'ятнадцятий З'їзд ОДВУ — визнаючи за дуже важні і великі завдання, що стоять перед організацією в сучасну пору — вирішує:

а. Звернутися до Управ Відділів ОДВУ, УЗХ і Молоді ОДВУ з закликом про негайне відновлення діяльности й посилення її, та пов'язання цієї праці з Центральною Управою ОДВУ.

б. Засновувати нові Відділи ОДВУ, УЗХ й Молоді ОДВУ у всіх більших скупченнях українців в Америці.

в. Приєднувати нових членів до ОДВУ, які визнали б ідеї та засади голошені ОДВУ.

г. Усі члени ОДВУ є зобов'язані брати активну участь у починах Організації, повинні піддержувати журнал "Самостійна Україна", та інші націоналістичні видання.

Зокрема З'їзд визнає потребу існування і дальшого видавання пресового органу "Самостійна Україна", його всестороннього розвитку та піднесення його до позему дійсної трибуни ідеї Самостійної України.

12. Визнаючи необхідність поширення організаційної мережі ОДВУ та зактивізування всесторонньої її праці, — З'їзд звертається до всіх членів і прихильників ОДВУ з закликом присилати пожертви на організаційний Фонд ОДВУ та її пресові видання.

НА РІЗНІ ЦІЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ СПРАВИ ЗЛОЖИЛИ ПОЖЕРТВИ:

1). ВАСИЛЬ ГУЛЬТАЙ, ТОРОНТО - $ 1,000
2). ЛЕВ ВОВК, САСКАТУН - - - - - - - - 50
3). Н. БУКОВСЬКИЙ, САСКАТУН - - - 50
4). УКРАЇНСЬКА СТРІЛЕЦЬКА ГРОМАДА, Форт Вілліям - - - - - - - - - - - - - 50
5). ЛАЗАР КУЛЕБА, САСКАТУН - - - 20

Щира подяка жертводавцям за їхнє зрозуміння ваги справи і за їхню поміч.

АДМІНІСТРАЦІЯ С. У.

У В А Г А !

Всім читачам, передплатникам та кольпортерам газет "Промінь" та "Український Голос" з Европи подається до відома, що Адміністрація "Самостійної України" з днем 1 серпня 1949 року перебрала на себе всі повновласті дотеперішнього представника на Канаду. Всі справи, зв'язані з передплатою, кольпертуванням та розрахунками пересилати до Адміністрації "Самостійної України".

Торонто, Онт.
Прокіп Наумчук

УВАГА! ПЕРЕДПЛАТНИКИ С. У.!

Подавайте Адміністрації Самостійної України кожну зміну своєї адреси. Лише в тому випадку Аміністрація ручить за своєчасну доставу журналу. На зміну адреси долучити 10 ц. в поштових значках. Тим, що не одержали С. У. через те, що не подали зміни адреси, Адміністрація не висилає додаткові примірники.

Досі надіслано до Канади навіть не сто примірників книжки

В. Мартинця:

УКРАЇНСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ

і їх частинно з місця розхопили, а частинно вислано тим особам, що давніше замовили книжку, а то й прислали за неї гроші. Тому цю книжку ані не можна досі дістати в книгарнях, ані не кольпортується її. Що більше, подаємо до відома, що европейське видавництво цієї книжки призначило на Канаду дуже обмежену, а то й невистачаючу її скількість, а саме 300 примірників, враховуючи в це досі прислані примірники.

Тому, хто бажає набути цю книжку, хай замовить її в Адміністрації "С. У". Грошей покищо не треба наперед присилати, бо а) не знаємо, чи зможемо задовольнити всі замовлення, б) і не відомо, як довго прийдеться чекати на присилку книжок, що їх сам транспорт триває 2—3 місяці.

АДМІНІСТРАЦІЯ "САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ"

Ціна 25 ц.

ОДИНОКИЙ ПІВТИЖНЕВИК У КАНАДІ

НОВИЙ ШЛЯХ

виходить кожної середи і суботи у Винипегу

НОВИЙ ШЛЯХ від часу свойого заснування підпирає визвольну боротьбу Українського Народу та стоїть непохитно на засаді об'єднання українців без різниці на їх територіяльне походження, віроісповідання та політично-партійну приналежність.

НОВИЙ ШЛЯХ подає найскорше, найчастіше та найбільше вісток і інформацій з Канади і зі світу, а зокрема про життя українців на Рідних Землях, і з країн усіх частин світу, де перебуває українська еміґрація.

НОВИЙ ШЛЯХ містить добірні повісті, оповідання і новелі, наукові статті, також статті на економічні й політичні теми, дописи з організаційного життя, листи читачів, дописи кореспондентів із різних країн, пластові вісті, а крім цього має постійну фармерську, жіночу і дитячу сторінки.

НОВИЙ ШЛЯХ віддав свої сторінки до послуг скитальцям і досі помістив безінтересовно понад 150,000 оголошень скитальців, допомігши їм тим способом відшукати своїх рідних та знайомих, порозкидуваних по цілому світі. Рахуючи за одне оголошення тільки $1.00, це творить 150,000 долярів.

НОВИЙ ШЛЯХ це одинокий часопис на американському континенті, в якого редакції, адміністрації, експедиції та друкарні половину складу персоналу становлять новоприбулі українці з Европи.

НОВИЙ ШЛЯХ є одиноким часописом у Канаді, який виходить двічі тижнево.

НОВИЙ ШЛЯХ є найдешевшим часописом по ціні (бо майже на половину дешевшим від тижневиків), а найвартіснішим по змісту.

НОВИЙ ШЛЯХ є тому найбільш читаним українським часописом, і то не тільки в Канаді, але й поза Канадою.

Передплата на рік виносить у Винипегу $3.50, в Канаді, поза Винипегом $3.00, закордоном $4.00.

The NEW PATHWAY.

P.O. Box 3033 Winnipeg, Manitoba